KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KİMYA ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANTİMİKROBİYAL ÖZELLİĞE SAHİP YENİ POLİMERİK KOMPOZİTLERİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU

AKİF ŞAFAKLI

KOCAELİ 2014

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KİMYA ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANTİMİKROBİYAL ÖZELLİĞE SAHİP YENİ POLİMERİK KOMPOZİTLERİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU

AKİF ŞAFAKLI

Doç.Dr. Nalan TEKİN Danışman, Kocaeli Üniv.

Doç.Dr. Ali KARA Jüri Üyesi, Uludağ Üniv.

Yrd.Doç.Dr. Ümüt KADİROĞLU Jüri Üyesi, Kocaeli Üniv.

----.....

Tezin Savunulduğu Tarih: 25.06.2014

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu çalışmada, antimikrobiyal özellikleri olan polivinilimidazol, kitosan, Ag parçacıkları ve modifiye kil minerali kullanılarak kompozitler sentezlenmiştir. Sentezlenen kompozitlerin yapıları analiz edilmiş ve antimikrobiyal aktiviteleri incelenmiştir.

Tezimin her aşamasında yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen, tecrübesi ve bilgi birikimiyle bana yol gösteren, öğrencisi olmaktan mutluluk duyduğum değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Nalan TEKİN'e teşekkürlerimi sunarım.

Kompozitlerin antimikrobiyal analizleri için bize zaman ayıran, analizleri gerçekleştiren ve yorumlayan Kocaeli Üniversitesi, Temel Tıp Bilimleri, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Sayın Prof. Dr. Fatma BUDAK'a teşekkür ederim.

Eğitim hayatımın başlangıcından itibaren her anında yanımda olan ve benden maddimanevi desteklerini esirgemeyen sevgili Aileme teşekkür ederim.

Haziran - 2014

Akif ŞAFAKLI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ŞEKİLLER DİZİNİ	.iv
TABLOLAR DİZİNİ	.vi
SİMGELER DİZİNİ VE KISALTMALAR	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	.ix
GİRİŞ	1
1. GENEL BİLGİLER	5
1.1. Killer	5
1.1.1. Sepiyolit	6
1.1.1.1. Dünyada ve Türkiye'de sepiyolit	8
1.1.1.2. Sepiyolitin kullanım alanları	9
1.1.2. Organokiller	10
1.2. Kitin ve Kitosan	11
1.2.1. Kitosanın kimyasal yapısı	12
1.2.2. Kitosanın kullanım alanları	14
1.2.3. Kitosanın antimikrobiyal özelliği	16
1.3. Polivinilimidazol (PVI)	16
1.4. Gümüşün Genel Özellikleri	16
1.4.1. Gümüşün antimikrobiyal özelliği	17
1.5. Polimer- Kil nanokompozitleri	17
1.5.1. Polimer-kil nanokompozit çeşitleri	17
1.5.1.1. Mikrokompozit yapı	18
1.5.1.2. Aralanmış tabakalı (intercalated) yapı	18
1.5.1.3. Dağılmış tabakalı (exfoliated) yapı	18
1.5.2. Nanokompozit hazırlama yöntemleri	19
1.5.2.1. Eş-Anlı (İn-Situ) polimerizasyon metodu	19
1.5.2.2. Erime ortamında araya girme metodu	
(Melt intercalation)	19
1.5.2.3. Çözeltilerin birleştirilme metodu	• •
(Solution intercalation)	20
1.5.3. Polimer-Kil nanokompozitlerinin karakterizasyonu	21
1.6. Onceki Çalışmalar	21
2. MALZEME VE YONTEM	25
2.1. Kullanilan Kimyasal Maddeler	25
2.2. Karakterizasyon Yontemleri	26
2.2.1. Fourier donuşumlu kizilotesi spektrofotometresi (FTIR)	26
2.2.2. X işinlari kirinimi (XRD)	26
2.2.5. Ultraviyole spektrolotometresi (UV)	26
2.2.4. Laramali elektron mikroskobu (SEM)	26
2.2.5. Diferansiyei taramali kalorimetre (DSC)	20
2.5. Deneysel Kisim	20

2.3.1. Organo kil eldesi	26
2.3.2. PVI/Ag sentezi	27
2.3.3. Polivinilimidazol aşılı kitosanın hazırlanması	27
2.3.4. PVI/CS/Ag kompozitin sentezi	27
2.3.5. % 1'lik Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozitin sentezi	27
2.3.6. %3'lük Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozitin sentezi	28
2.3.7. %5'lik Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozitin sentezi	28
2.3.8. Antibakteriyel duyarlılık deneyleri	28
3. BULGULAR VE TARTIŞMA	30
3.1. Sepiyolit ve Organosepiyolitin Karakterizasyonu	30
3.1.1. Sepiyolit ve organosepiyolitin FTIR analizi	30
3.1.2. Sepiyolit ve organosepiyolitin XRD analizi	31
3.1.3. Sepiyolit ve organosepiyolitin SEM analizi	31
3.2. PVI/Kitosan Kopolimerinin Karakterizasyonu	32
3.2.1. PVI/Kitosan kopolimerinin FTIR analizi	32
3.2.2. PVI, kitosan ve gümüşün XRD analizi	34
3.2.3. PVI ve kitosanın DSC analizi	35
3.2.4. PVI ve kitosan SEM analizi	36
3.3. PVI/Ag Kompozitlerin Karakterizasyonu	37
3.3.1. PVI/Ag kompozitlerinin FTIR analizi	37
3.3.2. PVI/Ag kompozitlerinin XRD analizi	38
3.3.3. PVI/Ag kompozitlerinin UV-vis analizi	38
3.3.4. PVI/Ag kompozitlerinin SEM analizi	39
3.4. PVI/Kitosan/Ag Kompozitlerin Karakterizasyonu	40
3.4.1. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin FTIR analizi	40
3.4.2. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin XRD analizi	41
3.4.3. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin UV-vis analizi	41
3.4.4. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin DSC analizi	42
3.4.5. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin SEM analizi	43
3.5. Kitosan/Organosepiyolit/Ag Kompozitlerinin Karakterizasyonu	43
3.5.1. Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin FTIR analizi	43
3.5.2. Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin XRD analizi	45
3.5.3. Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin UV-vis analizi	47
3.5.4. Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin DSC analizi	48
3.5.5. Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin SEM analizi	50
3.6. Antibakteriyel Duyarlılık Testleri	52
4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	53
KAYNAKLAR	56
KİŞİSEL YAYIN VE ESERLER	62
ÖZGEÇMİŞ	63

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1.	Bir tane tetrahedral hücre(a), tetrahedral hücrelerin oluşturduğu	
	yaprak tabaka(b)	6
Şekil 1.2.	Bir tane oktahedral hücre(a), oktahedral hücrelerin oluşturduğu	
-	yaprak tabaka(b)	6
Şekil 1.3.	Sepiyolitin kristal ve fiber yapısı	8
Şekil 1.4.	Yüzey aktif moleküllerinin kil tabakaları arasına yerleşim	
-	şekilleri. (a) bir tabakalı(monolayer), (b) çift	
	tabakalı(bilayer), (c) Üç tabakalı(pseudotrilayer), (d)	
	parafin tipi (paraffin type)	10
Şekil 1.5.	Kitinin birincil yapısı	11
Şekil 1.6.	Deniz canlılarının kabuğundan ve mantardan kitin eldesi	12
Şekil 1.7.	Kitinin deasetillenmesi	12
Şekil 1.8.	Kitin, kitosan ve selülozun kimyasal yapıları	13
Şekil 1.9.	PVI'ün kimyasal yapısı	16
Şekil 1.10.	Polimer/kil nanokompozitlerde, kil dağılımına bağlı olarak	
	gözlenen mikro-yapı farklılıkları	18
Şekil 1.11.	Eş-anlı polimerizasyon yöntemi ile nanokompozit sentezinin	
	şematik gösterimi	19
Şekil 1.12.	Eriyikte harmanlama nanokompozit hazırlama metodunun	
	şematik görünümü	20
Şekil 1.13.	Çözeltide harmanlama nanokompozit hazırlama metodunun	
	şematik görünümü	20
Şekil 2.1.	Antibakteriyel duyarlılık testleri için hazırlanan kompozit	
	diskleri:(a) CS/%3orgsep/Ag(0,025), (b) CS/%3orgsep/Ag(0,05)	
	ve (c) CS/%3orgsep/Ag(0,1)	29
Şekil 3.1	Organosepiyolit(a) ve sepiyolitin(b) FTIR spektrumları	30
Şekil 3.2.	Sepiyolit ve organosepiyolitin XRD desenleri	31
Şekil 3.3.	Sepiyolit ve organo sepiyolitin SEM görüntüleri	31
Şekil 3.4.	(a) PVI ve (b) Kitosanın FTIR spektrumları	32
Şekil 3.5.	PVI/kitosan kopolimer FTIR spektrumu	33
Şekil 3.6.	PVI'ün kitosana bağlanmasının şematik gösterimi	34
Şekil 3.7.	PVI, kitosan ve gümüşün XRD desenleri	34
Şekil 3.8.	PVI ve kitosanın DSC eğrileri	35
Şekil 3.9.	(a) PVI, (b) Kitosan ve (c) PVI-Kitosan kopolimerin SEM	
	görüntüleri	36
Şekil 3.10.	PVI/Ag kompozitlerin FTIR spektrumları: (a) PVI/Ag(0,1),	
	(b) PVI/Ag(0,05), (c) PVI/Ag(0,025)	37
Şekil 3.11.	PVI/Ag kompozitlerin XRD desenleri	38
Şekil 3.12.	PVI/Ag kompozitlerin UV spektrumları	39
Şekil 3.13.	PVI/Ag kompozitlerin SEM görüntüleri: (a) PVI/Ag(0,025),	
	(b)PVI/Ag(0,05) ve (c) PVI/Ag(0,1)	39

Şekil 3.14.	PVI/CS/Ag kompozitlerin FTIR spektrumları:	
	(A)PVI/CS/Ag(0,1), (b) $PVI/CS/Ag(0,05),$	
	(c)PVI/CS/Ag(0,025)	
Şekil 3.15.	PVI/CS/Ag kompozitlerin XRD desenleri	41
Şekil 3.16.	PVI/CS/Ag kompozitlerin UV spektrumları	
Şekil 3.17.	PVI/CS/Ag kompozitlerin DSC eğrileri	
Şekil 3.18.	PVI/CS/Ag kompozitlerin SEM görüntüleri:	
,	(a)PVI/CS/Ag(0,025) ve (b) PVI/CS/Ag(0,1)	
Şekil 3.19.	Kitosan/%1organosepiyolit/Ag kompozitlerin FTIR	
	spektrumlari: (a) CS/%1orgsep/Ag(0,1), (b) CS/%1orgsep/Ag	
	(0,05), (c) CS/%1orgsep/Ag(0,025)	
Şekil 3.20.	Kitosan/%1organosepiyolit/Ag kompozitlerin FTIR	
	spektrumlari: (a) CS/%3orgsep/Ag(0,1), (b) CS/%3orgsep/Ag	
	(0,05), (c) CS/%3orgsep/Ag(0,025)	
Şekil 3.21.	Kitosan/%1organosepiyolit/Ag kompozitlerin FTIR	
	spektrumları: (a) CS/%5orgsep/Ag(0,1), (b) CS/%5orgsep/Ag	
	(0,05), (c) CS/%5orgsep/Ag(0,025)	
Şekil 3.22.	Kitosan/%1organosepiyolit/Ag kompozitlerinin XRD	
	desenleri	45
Şekil 3.23.	Kitosan/%3organosepiyolit/Ag kompozitlerinin XRD	
	desenleri	
Şekil 3.24.	Kitosan/%5organosepiyolit/Ag kompozitlerinin XRD	
	desenleri	
Şekil 3.25.	Kitosan/%1organosepiyolit/Ag kompozitlerinin UV	
	spektrumları	
Şekil 3.26.	Kitosan/%3organosepiyolit/Ag kompozitlerinin UV	
	spektrumları	
Şekil 3.27.	Kitosan/%5organosepiyolit/Ag kompozitlerinin UV	
	spektrumları	
Şekil 3.28.	Kitosan/%3orgsep/Ag kompozitlerin DSC eğrileri	
Şekil 3.29.	Kitosan/%5orgsep/Ag kompozitlerin DSC eğrileri	
Şekil 3.30.	%1, %3, %5'lik Kitosan/Organosepiyolit/Ag(0,05)	
	kompozitlerin DSC eğrileri	
Şekil 3.31.	Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozitlerin SEM	
	görüntüleri:(a)CS/%1orgsep/Ag(0,025),	
	(b) $CS/\% 1 \text{orgsep}/Ag(0,05)$, (c) $CS/\% 1 \text{orgsep}/Ag(0,1)$,	
	(d) CS/%3orgsep/Ag(0,025), (e) CS/%3orgsep/Ag(0,05),	
	(f) $CS/\%$ 30rgsep/Ag(0,1), (g) $CS/\%$ 50rgsep/Ag(0,025),	
	(h) $CS/\%5$ orgsep/Ag(0,05), (1) $CS/\%5$ orgsep/Ag(0,1)	

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1.	Sepiyolitin kullanım alanları	9
Tablo 1.2.	Kitosanın çeşitli organik asitler içinde çözünebilirlik durumu	14
Tablo 1.3.	Kitin, kitosan ve türevlerinin uygulama alanları	15
Tablo 2.1.	Sepiyolitin kimyasal bileşimi	25
Tablo 2.2.	Deneyde kullanılan kimyasallar ve özellikleri	25
Tablo 3.1.	Kitosan/organosepiyolit/Ag nanokompozitlerin DSC verileri	
Tablo 3.2.	Kompozitlerin antibakteriyel test sonuçları	

SİMGELER DİZİNİ VE KISALTMALAR

Tg : Camsı geçiş sıcaklığı, (⁰C)

Kısaltmalar

AIBN	: 2,2'-Azobis (2-metilpropionitril)
AIPEA	: Association International Pour L'etüde des Argiles (Uluslararası Kil
	Çalışmaları Komitesi)
CS	: Chitosan (Kitosan)
DSC	: Differential Scanning Calorimetry (Diferansiyel Taramalı Kalorimetre)
FTIR	: Fourier Transform Infrared Spectroscopy (Fourirer Dönüşümlü
	Kızılötesi Spektrofotometrisi)
PVI	: Poly(vinylimidazole) (Polivinilimidazol)
SEM	: Scanning Electron Microskope (Taramalı Elektron Mikroskobu)
TEM	: Transmission Electron Mikroscope (Geçirimli Elektron Mikroskobu)
UV-vis	: Ultraviolet-visible Spectroscopy (Ultraviyole Görünür Bölge
	Spektroskopisi)
XRD	: X-Ray Diffraction (X Işınları Kırınımı)

ANTİMİKROBİYAL ÖZELLİĞE SAHİP YENİ POLİMERİK KOMPOZİTLERİN SENTEZİ VE KARAKTERİZASYONU

ÖZET

Patojenik mikroorganizmaların neden olduğu enfeksiyonlar, özellikle tıbbi cihazlar, ilaçlar, hastane malzemelerinin yüzeyleri, ameliyat ekipmanları, sağlık bakım ürünleri, hijyenik uygulamalar, su arıtma sistemleri, tekstil, gıdaların paketlenmesi ve saklanması gibi pek çok alanda endişe yaratmaktadır. Bulaşıcı hastalıklar diğer sebeplerle karsılastırıldığında, dünya capında cok daha fazla insanın ölümüne sebep olmaktadır. Spesifik antimikrobiyal sistemlerin kullanımı, bu enfeksiyonların etkilerinin azaltılmasına, onlarla savasılmasına ve ortadan kaldırılmasına yardım edecektir. Bu anlamda içsel özellikleri nedeni ile polimerler, bu alanların hepsinde yaygın ve etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Ayrıca, yapısal olarak antimikrobiyal aktiviteli polimerlerin geliştirilmesi, mikroorganizmalar tarafından oluşturulan problemlerin çözümü üzerine odaklanan araştırmaların önemli bir alanını oluşturmaktadır. Bu alternatif, polimerik matris boyunca, insan vücudu için sıklıkla toksisiteye sebep olan düşük moleküler ağırlıklı biyositlerin difüzyonu ile oluşacak zararı önler. Kimyasal modifikasyon için literatürde kullanılan üç temel yaklaşım vardır. Bunlar; antimikrobiyal özelliğe sahip bir polimer ile aşılama, metal parçacıkları gibi antimikrobiyal inorganik bileşiklerin katkılanması ve organokiller gibi antimikrobiyal modifiye inorganik sistemlerin eklenmesi. Bu calışmada, antimikrobiyal özellikleri olan polivinilimidazol, kitosan, Ag parçacıkları ve modifiye kil minerali ile üç yöntem kullanılarak farklı kompozitler hazırlanmıştır. Hazırlanan kompozitlerin yapısal karakterizasyonları ve morfolojik özellikleri, FTIR, XRD, UV-vis, DSC, SEM teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Analizden sonra ise, hazırlanan kompozitlerin antimikrobiyal özellikleri araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antimikrobiyal Kompozitler, Gümüş Parçacıkları, Kitosan, Polivinilimidazol, Sepiyolit.

SYNTHESIS AND CHARACTERIZATION OF NOVEL POLYMERIC COMPOSITES WITH ANTIMICROBIAL PROPERTY

ABSTRACT

Infections by pathogenic microorganisms are of great concern in many fields, particularly in medical devices, drugs, hospital surfaces/furniture, dental restoration and surgery equipment, health care products and hygienic applications, water purification systems, textiles, food packaging and storage, major or domestic appliances, aeronautic, etc. Infectious diseases kill worldwide more people than any other single cause. Shortly, using of potent and/or specific antimicrobial systems will help to mitigate, combat and/or eradicate these infections, which means an improvement in the state of well-being. In this sense, polymers due to their intrinsic properties are extensively and efficiently employed in all of these fields. In addition, the development of polymers with antimicrobial activity themselves is also an important area of research focused on solve the problem of contamination by microorganisms. This alternative avoids the inconvenience of the diffusion of the low molecular weight biocides through the polymeric matrix, which often causes toxicity to the human body. Besides, antimicrobial polymers usually present longerterm activity. In the literature, three basic ways in which the chemical modification is involved are differentiated; grafting other antimicrobial polymers, addition of metal particles and inclusion of antimicrobial modified inorganic systems. In this study, by using three ways, different composites were prepared used to polyvinylimidazole, chitosan, Ag particles and modified clay mineral which have antimicrobial property. The structural characterizations and morphologyc properties of the composites prepared were analyzed by used to FTIR, XRD, DSC, UV-vis, SEM. After the analyzed, the antimicrobial properties of the composites prepared were investigated.

Keywords: Antimikrobial Composites, Silver Particles, Chitosan, Polyvinylimidazole, Sepiolite.

GİRİŞ

Son yıllarda, mikroorganizmaların neden olduğu problemlerin çözümü amacıyla, antimikrobiyal aktiviteye sahip polimerlerin geliştirilmesi, üzerinde çok çalışılan bir alan haline gelmiştir. Antimikrobiyal polimerlerin uzun vadede aktivitelerini korumaları da bu ilgiyi arttırmaktadır. Polimerik biyositler olarak da bilinen antimikrobiyal polimerler, bakteri ve mantar gibi mikroorganizmaların büyümesini engelleyen işlevselliğe sahip malzemelerdir. İmidazol halkası veya onun türevlerini içeren polimerler, antimikrobiyal aktivite gösterdikleri ve gelişmiş biyobozunurluğa sahip oldukları için kullanışlı biyomateryaller olarak bilinirler [1]. Antimikrobiyal tıbbi polimerlerin temel araştırma alanlardan biri, antimikrobiyal polimer kompozitlerin geliştirilmesidir. Bu amaçla farklı yöntemler kullanılarak hazırlanan polimerik kompozitler literatürde yer almaktadır. Kitosan/Ag kompozitleri en çok çalışılan türlerden biridir. Son yıllarda, polimer aşılı kitosan/Ag [2], kitosan/kil/Ag [3] ve polimer/kitosan/kil/Ag kompozitleri [4] ile ilgili de çalışılmıştır. Özellikle son 20 yıldır polimerik kompozitlerde tabakalı kil minerallerinin kullanılması, mekanik, termal, elektrik ve optik özellikleri iyileştirilmiş, gelişmiş materyallerin elde edilmesine götürmüştür. Bu çalışmalarda polimer-kil uyumunun arttırılabilmesi için killer modifiye edilerek organokil haline dönüştürülmüştür. Killerin modifiyesinde sıklıkla kullanılan kuaterner amonyum tuzları da antibakteriyel etki göstermektedir [5].

Patojenik mikroorganizmaların neden olduğu enfeksiyonlar, özellikle tıbbi cihazlar, ilaçlar, hastane malzemelerinin yüzeyleri, ameliyat ekipmanları, sağlık bakım ürünleri, hijyenik uygulamalar, su arıtma sistemleri, tekstil, gıdaların paketlenmesi ve saklanması gibi pek çok alanda endişe yaratmaktadır. Bulaşıcı hastalıklar diğer sebeplerle karşılaştırıldığında, dünya çapında çok daha fazla insanın ölümüne sebep olmaktadır. Özellikle hastane enfeksiyonları, yatan hastalarda hastane de kalma süresini maliyetini arttırmakta uzatmakta, hasta ve bazen de hasta kaybedilebilmektedir. Hastanelerde hasta bakıcı, hemşire, doktorların ve hasta refakatçilerinin enfekte ortamlara teması durumunda bu enfeksiyonlar diğer hastalara ve sağlıklı kişilere taşınabilmektedir. Genellikle bu enfeksiyonlarla, onların etkilerine duyarlı antimikrobiyal ajanlar kullanılarak savaşılmaktadır. Bu bağlamda, antimikrobiyal polimerler enfeksiyonların ortaya çıktığı alanların tümünde yaygın ve etkili bir şekilde kullanılmaktadırlar [6]. Polimerik biyositler olarak da bilinen antimikrobiyal polimerler, bakteri ve mantar gibi mikroorganizmaların büyümesini engelleyen işlevselliğe sahip malzemelerdir. İdeal antimikrobiyal polimerlerin aşağıdaki karakteristiklere sahip olmaları istenmektedir [7]:

- Kolay ve ucuz bir şekilde sentezlenmelidir,
- Uzun süreli kullanımlara dayanıklı olmalı ve uygulamanın gerektirdiği sıcaklıklarda saklanabilmelidir,
- Toksik ürünler oluşturmamalıdır,
- Kullanacak kişide toksik ya da tahriş edici etki göstermemelidir,
- Temas ettiği süre zarfında patolojik mikroorganizmaların geniş bir spektrumu için bakteri ve mantarları öldürebilmelidir.

Bağışıklık sistemimizin bakterileri öldürmek için kullandığı antimikrobiyal peptidlerin işlevini taklit eden bu malzemeler özel olarak üretilmektedir. Enfeksiyona karşı savaşmak için özellikle tıp alanında kullanımı yaygın olan antimikrobiyal polimerler, aynı zamanda bakteri oluşumunu engellemek için yiyecek endüstrisinde ve mikroorganizma büyümesini engellediği için su arıtma sistemlerinde de önemli bir yere sahiptir. Böylece, antimikrobiyal özelliklere sahip polimerik materyallerin kullanımı hem akademik hem de endüstriyel açıdan giderek önem kazanmaktadır.

Pek çok bakteriyel hücre duvarı, temel bileşen olarak fosfatidiletanolamin (%70) içerir ve negatif yüklüdür, bu nedenle antimikrobiyal polimerlerin pek çoğu da pozitif yüklüdür. Böylece kuaterner amonyum grupları içeren polimerler, polimerik biositler içerisinde muhtemelen en etkili olanlardır. Polikatyonik biyositlerin, hücre duvarı veya sitoplazmik zarla etkileşerek tahribat yaptığı kabul edilmektedir. Kuarterner amonyum grubu taşıyan ve aromatik veya heterosiklik yapılar iceren katyonik polimerlerden en çok bilinen ve üzerinde en çok çalışılanlar; polistiren ve İmidazol polivinilpiridin türevleridir [6]. türevleri, antimikrobiyal aromatik/heterosiklik polimerlerdir. İmidazol halkası veya onun türevlerini içeren polimerler, antimikrobiyal aktivite gösterdikleri ve gelişmiş biyobozunurluğa sahip oldukları için kullanışlı biyomateryaller olarak bilinirler.

Kimyasal modifikasyon için literatürde kullanılan üç temel yaklaşım aşağıdaki gibi sıralanabilir [6]:

- > antimikrobiyal özelliğe sahip bir polimer ile aşılama,
- > metal parçacıkları gibi antimikrobiyal inorganik bileşiklerin katkılanması,
- > organokiller gibi, antimikrobiyal modifiye inorganik sistemlerin eklenmesi.

Çalışmamızda üç yöntem de kullanıldı ve sentezlenen antimikrobiyal materyallerin aktiviteleri karşılaştırıldı. Çalışmamızın birinci bölümünde polivinilimidazol doğal bir polimer olan kitosana aşılandı. Doğal bir biyopolimer olan kitosan, özellikle son 50 yıldır araştırmacılar için ilginç bir materyal olarak yerini korumaktadır. Kitine göre birçok avantaja da sahip olan kitosan başta gıda, kozmetik, ziraat, tıp, kağıt ve tekstil olmak üzere birçok endüstri dalında kullanım alanı bulmuştur. Toksik olmaması, biyouyumluluğu, biobozunabilirliği ve bioaktivitesi gibi üstün özellikleri nedeni ile biomedikal alanlarda yaygın olarak kullanılmaktadır [2]. Literatürde pek çok çalışmada, özellikle ameliyatlardan sonra bağışıklık sisteminin korunması ve mantar ve bakterilerin aktivitelerinin kısıtlanmasına kitosanın etkileri araştırılmıştır. Çalışmamızın ikinci bölümünde, polivinilimidazol ve polivinilimidazol aşılı kitosan örneklerine gümüş parçacıkları katkılandı ve antimikrobiyal aktiviteleri araştırıldı. Gümüş ve gümüş bileşiklerinin bakteri, virüs ve mantarlara karşı geniş antimikrobiyal spektruma sahip olduğu ve bakteri öldürücü aktivite gösterdiği bilinmektedir. Ag, diş ile ilgili çalışmalarda, kataterler ve yanma sonucu oluşan yaralanmaları içeren birçok uygulamada bakteri gelişimini kontrol etmek amacı ile kullanılmaktadır. Gümüş iyonları ve gümüş bazlı bileşikler, mikroorganizmalar için hayli zehirlidir. Özellikle diğer metal parçacıklarıyla kıyaslandığında, gümüş parçacıkları polimerik kompozitlerde en çok kullanılan antimikrobiyal ajanlardır. Metalik haldeki gümüş, nemle reaksiyona girerek iyonize olur ve aktivitesi yüksek Ag⁺ iyonları salınır. İyonlaşmış gümüş, hücre ölümüne neden olan, hücre duvarında ve cekirdek zarında yapısal değişiklikler meydana getirecek sekilde proteinlere bağlanabilir. Ag⁺ iyonu da, mikroorganizmaların çoğalmasını engellemek için DNA ve RNA'da bulunan bazlarla kompleks oluşturur [6].

Çalışmamızın son bölümünde ise, kitosan ile organosepiyolitin kompozitleri hazırlanarak gümüş parçacıkları ilave edilerek antimikrobiyal aktiviteleri belirlendi.

Minerallerin tedavi edici ve sağaltıcı olarak kullanımı binlerce yıldır insan sağlığını etkilemektedir. Smektit ve illit gibi saf kil mineralleri jeolojik kökenli nano materyallerdir.

Bu alandaki ilk çalışmalarda, kil minerallerinin üstün adsorplama özelliklerine odaklanılmış ve cildi koruma, temizleme ve sindirim sistemine olan faydaları ortaya konmuştur. Kil minerallerinin insan sağlığı üzerine yararlı etkileri ve kil minerallerinin antibakteriyel özellikleri pek çok çalışma ile araştırılmıştır. Bu çalışmada seçilen sepiyolit, Sepiyolit-Paligorskit grubuna ait, magnezyum hidrosilikattan ibaret doğal bir kil mineralidir. Tetrahedral ve oktahedral oksit tabakalarının istiflenmesi sonucu oluşan lifsi bir yapısı vardır ve lif boyunca devam eden kanal boşluklarına sahiptir [8].

Bu çalışmada antimikrobiyal ajan olarak Ag parçacıklarının ve kil minerali olarak da organosepiyolitin kullanılacağı farklı polimerik kompozitler sentezlendi, elde edilen kompozitlerin yapısal karakterizasyonları FTIR, XRD; termal özellikleri DSC; morfolojik özellikleri SEM ve gümüş tayini UV-vis analizleriyle belirlendi. Son aşamada sentezlenen kompozitlerin antimikrobiyal özellikleri araştırıldı ve birbirleriyle karşılaştırıldı.

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Killer

Killer için birçok farklı tanımlar yapılmaktadır. Kil, jeoloji ve toprak bilimine göre partikül boyutu 2 µm'den daha küçük olan mineral karışımları veya topraklardır [9]. Başka bir tanıma göre; kil, kolloidal özellik gösteren yüklü partiküllerden oluşan kristal yapılı maddelerdir. AIPEA (Association International Pour L'etüde des Argiles) terimler komitesinin son raporuna göre kil ve kil mineralleri ince taneli minerallerden oluşan ve toprağın doğal olarak meydana gelmiş kısmıdır [10].

Killer, feldspatlı volkanik kayaçların kimyasal veya mekanik bozulmaları sonucu oluşan, iyon değiştirme ve su tutma güçleri yüksek hidratlanmış alüminyum silikat bileşikleridir [11]. Kil türüne göre magnezyum ve demir gibi elementleri de içerir [12].

Killer, ısıtılınca çok yumuşarlar ve parçalanmadan şekil alabilirler, bundan dolayı plastik özellik kazanırlar. Kurutulduklarında veya pişirildiklerinde ise çok sertleşirler, suyu geçirmezler ve elektriği iletmezler [12].

Kil mineralleri biri düzgün dörtyüzlü (tetrahedral) diğeri ise düzgün sekizyüzlü (oktahedral) yapıda olmak üzere iki farklı kristal yapıdan oluşmaktadır. Şekil 1.1'de tetrahedral yapı görülmektedir, merkezde silisyum iyonu köşelerde ise oksijen veya hidroksil iyonu bulunur. Tetrahedral tabakalar düzgün dörtyüzlü tabanlarının aynı düzlemde olmak üzere köşelerinden 6'lı halkalar vererek birleşmesiyle oluşurlar. Bu yapıya silika tabakası da denmektedir.

Şekil 1.1. (a) Bir tane tetrahedral hücre, (b) tetrahedral hücrelerin oluşturduğu yaprak tabaka

Oktahedral yapıda ise merkez de alüminyum iyonu köşelerde de oksijen veya hidroksil iyonu vardır, Şekil 1.2'de oktahedral hücre ve yaprak tabaka görülmektedir. Birer yüzeyleri aynı düzlemde kalarak köşelerinden birleşerek oktahedral tabakalar oluşmaktadır. Bu tabakalara alümina tabakalar da denmektedir. Al yerine merkezde Mg iyonu yer alırsa magneza tabakası oluşur [9,15].

Şekil 1.2. (a) Bir tane oktahedral hücre, (b) oktahedral hücrelerin oluşturduğu yaprak tabaka

Temel birimlerin oluşturdukları örgü tabakalarının değişik kombinasyonu ile kil minerallerinin kristal yapıları oluşur ve kil mineralleri bu oluşumlara göre sınıflandırılır. Tabakalar, bir tetrahedral ve bir oktahedralden oluşuyorsa 1:1 tabakalı, iki tetrahedral ve bir oktahedralden oluşuyorsa 2:1 tabakalı, iki oktahedral, bir tetrahedral ve bir oktahedralden oluşuyorsa 2:1+1 tabakalı olarak adlandırılır [9,13].

1.1.1. Sepiyolit

Sepiyolitin kimyasal formülü (Si₁₂Mg₈O₃₀(OH)₄(H₂O)₄.8H₂O) olup, sepiyolit terimi ilk defa 1847 yılında Glocker tarafından kullanılmıştır ve adı Yunanca 'mürekkep balığı' anlamındaki kelimelerden türetilmiştir [14].

Sepiyolit bir magnezyum silikat mineralidir. Mikro ve mezo gözeneklere sahiptir, mikro gözeneklerin çapı 15 Å iken mezo gözeneklerin çapı 15 ile 45 Å arasındadır. Teorikte sepiyolitin dış yüzey alanı 400 m²/g, iç yüzey alanı 500 m²/g olarak hesaplanmıştır. Sepiyolitin yoğunluğu 1-2 g/cm³, tür ve gözenekleri sayesinde yüzme özelliğine sahiptir [11,15].

Sepiyolit doğada iki şekilde bulunmaktadır. Bunlardan birincisi lületaşı olarak bilinen α -sepiyolit'tir. Dış görünüşü deniz köpüğünü andıran lületaşı amorf, kompakt halde ve masif yumrular şeklindedir. Lületaşı, doğrudan ya da işlendikten sonra ısıtıldığında bünyesindeki suyu kaybeder. Bu nedenle hafifler ve önemli ölçüde direnç kazanır. İkincisi ise β -sepiyolit'tir. Küçük, yassı ve yuvarlak partiküller veya amorf agregatlar şeklindedir. α -sepiyolit pratik ve ticari anlamda işlenmeye elverişlidir, β -sepiyolit ise tabakalı bir yapıya sahiptir [11].

Sepiyolit minerali diğer kil minerallerinde olduğu gibi iki farklı yapı taşından oluşmaktadır. Bunlar, düzgün dörtyüzlü (tetrahedral) ve düzgün sekizyüzlü (oktahedral)'dür. Sepiyolit, tetrahedralların altıgen halkalardan oluşan zincirler şeklinde uzaması ve bu zincirlerin merkezinde magnezyum iyonları bulunan oktahedralların birbirine bağlanması sonucu lifli bir yapıya sahiptir [16]. Sepiyolit 2 tetrahedral ve 1 oktahedral yapıdan oluştuğu için, 2:1 tabakalıdır, fakat ters ve düzensiz olan silika tabakalarına sahip olması nedeniyle tünellere benzeyen büyük boşlukları vardır [17]. Yapıda, tetrahedral tabakalar süreklilik göstermesine rağmen her altı tetrahedral tabakadan biri ters dönmekte ve zincirler arasındaki bağlar, Si-O-Si (siloksan) köprüleriyle sağlanmaktadır [18]. Sepiyolitin kristal ve fiber yapısı Şekil 1.3'te görülmektedir.

Şekil 1.3. Sepiyolitin kristal ve fiber yapısı [71]

Sepiyolitin yapısında, değişik kimyasal konumlarda olmak üzere 4 çeşit su molekülü bulunmaktadır. Bunlar:

a-Higroskopik Su: Sepiyolit yüzeyine adsorplanmış su molekülü.

b-Zeolitik Su: Kendi aralarında veya bağlı su molekülleri ile hidrojen bağı yaparak kanal içlerinde veya yüzeyde yerleşmiş su molekülü.

c-Bağıl Su (kristal suyu): Talk benzeri zincirlerin kenarlarında bulunan ve yapıdaki oktahedral tabakanın uç magnezyum koordinasyonunda yer alan su molekülü.

d-Hidroksil Suyu (bünye suyu): Yapıdaki oktahedral tabakanın ortasında magnezyum koordinasyonunda yer alan hidroksil gruplarının bozunması sonucu oluşan su molekülü [19].

Sepiyolit minerali yapısında bulunan zeolitik ve adsorplanmış su molekülleri ön ısıtma ile kaybolur. Yüksek sıcaklıklarda ısıtma sonucu yapısal değişime bağlı olarak mikro gözenekler yıkılır [10].

1.1.1.1. Dünyada ve Türkiye'de sepiyolit

Dünya sedimanter sepiyolit üretiminin hemen hemen tamamı İspanya tarafından karşılanmaktadır. Pek çok sepiyolit yatağı bulunan bu ülkeye ait sepiyolit rezervleri 15-20 milyon ton civarındadır. Türkiye'nin ekonomik olarak değerlendirilebilecek sanayi veya tabakalı tip sepiyolit yatakları, Eskişehir, Çanakkale, Bursa, Kütahya ve Isparta'da bulunmaktadır [20].

1.1.1.2. Sepiyolitin kullanım alanları

Sepiyolit, yüksek yüzey alanı, lifsi ve gözenekli yapısı, fiziko-kimyasal aktivitesi vs. gibi özelliklerinden dolayı adsorban killer arasında yaygın bir kullanım alanına sahiptir. Sepiyolitin kullanım alanları Tablo1.1'de verilmiştir [20].

T 1 1	4 4	a •		1 11	1 1
Tablo		Sepivo	litin	kullanım	alanlari
1		~~~~~			********

	Hayvan altlığı (pet-litter)				
	Renk giderici madde				
	Tarım ve böcek ilaçları taşıyıcısı				
Sorptif Uygulamalar	İlaç sanayinde				
Solpin Oygulamala	 Sigara filtrelerinde 				
	Deterjan ve temizlik maddelerinde				
	Karbonsuz kopya kağıdı ve				
	deodorant etkili kağıt yapımında				
Katalitik Uygulamalar	 Katalizör taşıyıcı olarak 				
	> Polyesterlerde				
	Boyalarda				
	 Asfalt kaplamalarında 				
	 Gres kalınlaştırıcı 				
	 Kozmetiklerde 				
	Plastisollerde				
Declaiile arreadantalan	➢ Tarımda				
Reolojik uygulamalar	Toprak düzenleyici;				
	Akışkan taşıyıcı				
	Tohum kaplama maddesi				
	Gübre süspansiyonlarında				
	 Besicilikte; 				
	Gelişimi hızlandırıcı				
	İlave katkıları taşıyıcı				
	Sondaj çamuru olarak				
	Kauçuk sanayinde				
	Seramik üretiminde				
	Fren balatalarında asbest yerine				
Diğər uygulamalar	Lif takviyeli çimento üretiminde				
Diger uygulallialal	Kaplanmış ark-kaynak elektronlarında				
	Biyoreaktörlerde				

1.1.2. Organokiller

Killeri ve kil minerallerini modifiye etmek için, inorganik ve organik katyonlarla iyon değişimi, adsorpsiyon, uç kısımlara organik ve inorganik anyonları bağlama, asitlerle reaksiyona sokma, partikül içi ve parçacıklar arası polimerizasyon, dehidroksilasyon ve kalsinasyon delaminasyon, ultrason ve plazma gibi çeşitli yöntemler uygulanabilir [21].

Yaklaşık %70'i polimer nanokompozitlerin hazırlanmasında kullanılan organokillerin bir kısmı da kozmetik, atıklar, boyalar, reolojik kontrol ajanları, topraktaki organik kirlilikleri adsorplamak için kullanılırlar [21-22].

Kil minerallerinin sahip oldukları tabaka aralıklarının genişlemesi polimerlerle etkileşimini kolaylaştırır ve oluşacak nanokompozitin yapısında önemli rol oynar. Kilin kristal yapıları birbirlerine Van Der Waals bağlarıyla bağlıdır. Tabaka içlerindeki izomorfik yer değiştirmeler kristal yapı tabakalarının yüzeylerinin negatif yüklü olmasına sebep olur. Bu negatif yüklü yüzeyler, kristal yapı tabaka aralıklarında alkali ya da toprak alkali katyonlarla dengelenirler. Bu katyonlar ortama gelen başka katyonlarla kolayca yer değiştirebilir [23-24]. Şekil 1.4'te yüzey aktif moleküllerinin kil tabakaları arasına yerleşim şekilleri gösterilmiştir [25].

Şekil 1.4. Yüzey aktif moleküllerinin kil tabakaları arasına yerleşim şekilleri. (a) bir tabakalı(monolayer), (b) çift tabakalı (bilayer), (c) Üç tabakalı(pseudotrilayer), (d) parafin tipi (paraffin type)

1.2. Kitin ve Kitosan

Kitin, selülozdan sonra dünyada en yaygın olarak bulunan ikinci biyopolimerdir. Kitin, karides, istakoz, yengeç gibi deniz canlıları kabuğundan, mantarlardan ve bazı omurgasızlardan elde edilmektedir [26-27].

Deniz canlısı kabuğundan ve mantarlardan kitin eldesi farklı proseslerle yapılmaktadır. Şekil 1.6'da bu süreçler şematize edilmiştir [28].

1811 yılında Frencman Bracannot bazı yüksek fungilerden izole ettiği alkaliye dayanıklı fraksiyonu 'fungine' olarak adlandırmıştır. Odier ise 1823 yılında 'fungine' benzer bir materyali böcek kütükilinden izole etmiştir ve bu materyali Yunanca 'post ceketi' anlamına gelen 'chiton' kelimesinden hareketle 'chitin' olarak isimlendirmiştir. Kitinin birincil yapısı Şekil 1.5'te görülmektedir [28-29].

Şekil 1.5. Kitinin birincil yapısı

Kitin ve kitosan arasındaki temel farklılık, yapılarındaki asetil içeriğinden kaynaklanmaktadır. Kitinin yapısında bulunan aminoasetil gruplarından asetil grubunun uzaklaştırılma derecesine 'Deasetilasyon derecesi' denir. Deasetilasyon işlemiyle yapıda sadece amin grubu kalmaktadır. Kitinin belli derecede deasetilenmesi sonucu (%60 ve üzeri) kitosan elde edilmektedir [30-31].

Şekil 1. 6. Deniz canlılarının kabuğundan ve mantardan kitin eldesi

1.2.1. Kitosanın kimyasal yapısı

Kitosan B-(1-4) bağlantılı bir polisakkarit olup selüloza benzer bir yapıdadır. Fakat kitosan ile selüloz arasındaki önemli bir fark $(1\rightarrow 4)$ -2-amino-2-deoksi-D-glikoz yapısında olmasıdır [32]. Kitinin deasetilenmesi Şekil 1.7'de gösterilmiştir.

Şekil 1.7. Kitinin deasetillenmesi [32]

Kitin ve kitosan kimyasal olarak selüloza benzer bir yapıya sahiptirler. Şekil 1.8'de görüldüğü gibi sadece ikinci karbon atomuna bağlı R gruplarında farklılık vardır. Bu gruplar selülozda hidroksil (-OH), kitinde asetamid (-NHCOCH₃), kitosanda ise amin (-NH₂)'dir [34].

Şekil 1.8. Kitin, kitosan ve selülozun kimyasal yapıları [35]

Molekül yapıları benzer olan kitin ve kitosanın kimyasal özellikleri önemli derecede birbirinden farklıdır. Kitinin yapısında bulunan molekül içi ve moleküler arası hidrojen bağları nedeniyle kimyasal olarak daha kararlıdır ve kitosandan daha fazla kristalizasyona sahiptir. Kitinin çözünürlüğü sınırlıdır. Kitosanın zincir boyunca çok fazla katyonik kısmının olması polarite ve itme derecesini arttırır ve bu özellikler kitosanın çözünürlüğüne önemli derecede katkı sağlar. Çözünürlük derecesi kitosanı kitinden ayıran en önemli farklardan biridir. Kitosanın çeşitli organik asitlerde çözünürlüğü Tablo 1.2'de verilmiştir.

Asitlar	Kitosan Konsantrasyonu						
ASILICI	%1	%5	%10	%50	>%50		
Asetik	+	+	+				
Sitrik	-	+	+				
Formik	+	+	+	+	+		
Laktik	+	+	+				
Malik	+	+	+				
Malonik	+	+	+				
Tartarik	-	-	+				

Tablo 1.2. Kitosanın çeşitli organik asitler içinde çözünebilirlik durumu

(+): çözünebilir, (-) çözünemez

Saflık, viskozite, deasetilasyon derecesi, molekül ağırlığı ve polimorfoz yapısı kitosanın kalitesini belirlemektedir [32].

1.2.2. Kitosanın kullanım alanları

Doğada bulunan kaynaklardan bol miktarda elde edilebilen bir biyopolimer olan kitosan, canlılara karşı toksik özelliğinin olmaması, biyolojik olarak parçalanabilirliği, biyouyumluluğu, kimyasal ve fiziksel özellikleri bakımından diğer biyopolimerlere göre üstün özellikler göstermesi nedeniyle gıda, kozmetik, ziraat, tıp, kağıt ve tekstil olmak üzere birçok endüstri dalında kullanılmaktadır. Tablo 1.3'te kitin, kitosan ve türevlerinin uygulama alanları gösterilmiştir [32].

Uygulama Alanı	Alanı Spesifik Kullanımları			
Su arıtımı	Kirlenmiş atık sular için koagülasyon ve flokülasyon Atık sudaki metal iyonlarının uzaklaştırılması ve geri kazanımı			
Ziraat	Bitki katkı maddesi Antimikrobiyal madde Bitki tohumu kaplanması Gübre yapımı Insektisid ve nematositlerde			
Biyoteknoloji	Kromatografik yöntemlerde Enzim immobilizasyonunda			
Gıda	Doğal kıvamlaştırıcı Hayvan yemlerini de içeren yiyecek katkı maddesi Yiyecek işlemede (örneğin şeker işleme) Filtreleme ve temizleme Hipokolestrolemik madde (zayıflama maddesi) Atık yiyeceklerin tekrar işlenmesi			
Kozmetik	Saç şekillendirici yapımı Cilt nemlendirmede (nemlendirici kremlerde) Antikolestrol ve yağ bağlayıcı olarak zayıflama maddesi Aftershave, deodorantlarda koku giderici madde			
Medikal Alan	Hayvan ve insanlar için yara bandı yapımında Sargı bezi yapımında ve yara tedavisinde (yara tedavisini % 30 oranında hızlandırmaktadır.) Yanık tedavisinde acıyı dindirme ve iyileştirme etkisi Kanı pıhtılaştırıcı madde Hidrojel yapımı Antikoagülant ve antitrombojenik materyaller (sülfatlanmış-kitin türevleri olarak) Hemostatik madde Kontakt lens yapımı İlaç salımı			

Tablo 1. 3. Kitin, kitosan ve türevlerinin uygulama alanları

1.2.3. Kitosanın antimikrobiyal özelliği

Kitosanın Antimikrobiyal özelliği polikatyonik yapısından kaynaklanmaktadır. Bakteri membranının polianyonik olması polikatyonik kitosanla etkileşime girmesini sağlar ve bu etkileşim sonucu bakteri hayati fonksiyonlarını yerine getiremez. Kitosanın DNA ile etkileşime girebiliyor olması da antimikrobiyal ajan olarak kullanımına olanak sağlar [36].

1.3. Polivinilimidazol (PVI)

Antimikrobiyal etkiye sahip oldukları ve biyobozunurluğu geliştirdikleri için imidazol halkası veya türevlerini içeren polimerler biyomateryal olarak kullanılırlar [1]. PVI önemli özellikleri olan hidrofilik polimerdir ve polimerik boya, katalizör, iyon değiştirme reçinesi, biyolojik aktif makro molekül yapımında, ilaç taşıma sisteminde kullanılmaktadır. PVI'ün teknik karakteristiği ve biyolojik aktifliği asitbaz özelliğinden kaynaklanmaktadır [37]. PVI'ün kimyasal yapısı Şekil 1.9'da görülmektedir [38].

1.4. Gümüşün Genel Özellikleri

Periyodik cetvelin birinci grubunda yer alan gümüş, parlak, beyaz renkli, ışığı çok iyi yansıtan bir metaldir. Gümüşün erime ve kaynama noktası sırasıyla 950,5 0 C ve 1980 0 C'dir. Gaz halinde mavi renkli ve tek atomlu olan gümüşün özgül ağırlığı 10,5 g/cm³ 'tür. Tel ve levha haline gelebilen gümüş elektrik iletkenliği en iyi olan metaldir [39-40].

Gümüş çoğu bileşiklerinde +1 yükseltgenme basamağında bulunur. Saf gümüş kolay paslanmaz fakat havada bulunan çok az miktardaki hidrojen sülfür gazının etkisiyle kararmaktadır [40].

1.4.1. Gümüşün antimikrobiyal özelliği

Eski zamanlardan beri gümüşün mikroorganizmalara karşı etkin olduğu bilinmektedir. Gümüşün antimikrobiyal madde olarak kullanılmasının çok önemli iki avantajı vardır. Bunlar; çok geniş spektrumlu bir antibiyotik olması ve gümüşe bakteri direncinin neredeyse hiç bulunmamasıdır. Gümüşün antimikrobiyal etkisinin, tiyol gruplarıyla reaksiyona girip onları etkisiz hale getirmesiyle veya bakteri DNA'sıyla etkileşip bakteri çoğalmasını engellemesiyle sağladığı düşünülmektedir [40].

1.5. Polimer- Kil Nanokompozitleri

Kil-polimer nanokompozitleri özellikleri çok farklı iki çeşit malzemenin birlikte biçimlendirilmesidir [42]. Polimerik nanokompozitler, bileşenlerinden en az birinin boyutunun nanometre (10⁻⁹ m) düzeyinde olması gereken polimerik kompozit malzemelerdir [43].

Yapılarında bulunan organik ve inorganik bileşenlerden farklı özelliklere sahip polimerik nanokompozitler, termal iletkenlik, termal kararlılık, yüksek reaktif indeks, yüksek mekanik dayanım ve T_g (camsı geçiş sıcaklığı) gibi özellikler yönünden çoğunlukla hazırlandıkları malzemelerden daha üstün özelliklere sahiptirler [44].

1.5.1. Polimer-kil nanokompozit çeşitleri

Polimer-kil nanokompozitlerde, kil tabakalarının polimer fazı içindeki dağılımlarına bağlı olarak temelde üç tip mikro yapı tanımlanmaktadır. Bunlar; mikrokompozit yapı, tabakalar arası ya da aralanmış tabakalı nanokompozit yapı (intercalated) ve dağılmış ya da dağıtılmış nanokompozit (exfoliated) yapılardır. Şekil 1.10'da 3 mikro yapı gösterilmiştir [45].

1.5.1.1. Mikrokompozit yapı

Polimer ve kil arasındaki yüzey etkileşimlerinin en zayıf olduğu ve kil tabakalarının polimer içindeki dağılımının en düşük oranda gerçekleştiği kompozit yapılardır [45].

1.5.1.2. Aralanmış tabakalı (intercalated) yapı

Polimer zincirinin kil tabakaları arasına girdiği ve kil tabakaları arasındaki mesafeyi bir miktar genişlettiği fakat tabakaların kristal düzenlerinin halen tam olarak bozulmadığı nanokompozitlerde gözlenen morfolojik yapı aralanmış tabaka yapısına sahip nanokompozitlerdir [45].

1.5.1.3. Dağılmış tabakalı (exfoliated) yapı

Polimer-kil etkileşiminin maksimum düzeyde olduğu bu yapıda polimer tüm tabaka yüzeyine temas edebilmektedir. Kil tabakaları polimer fazı içinde düzenli yığışım yapısının tamamen bozularak maksimum dağılım gösterdikleri için mekaniksel ve fiziksel özelliklerinde önemli iyileşme sağlar [45].

aralanmış tabakalı (intercalated)

Şekil 1.10. Polimer/kil nanokompozitlerinde, kil dağılımına bağlı olarak gözlenen mikro-yapı farklılıkları [45]

1.5.2. Nanokompozit hazırlama yöntemleri

Polimer-kil nanokompozitlerini hazırlamak için çeşitli yöntemler tanımlanmış fakat bu yöntemlerden en çok üç tanesi çalışmalarda tercih edilmiştir [46].

1.5.2.1. Eş-Anlı (In-Situ) polimerizasyon metodu

Bu yöntemde ilk olarak, organokilin sıvı monomer ya da monomer solüsyonu içinde bekletilerek şişmesi sağlanır. Bu aşama, monomer molekülünün polaritesi, organokilin yüzey muamelesi ve şişme sıcaklığından dolayı zaman gerektirir. Monomerin polaritesi onun kil tabakaları arasına nüfuz etmesine yardımcı olur. Polimerleşme reaksiyonu, yayılma belli dengeye ulaştığında ısı, radyasyon veya katalizör kullanılarak başlatılır [47-49].

Dağılmış tabakalı (Exfoliated) kompozit elde etmek için en uygun bu yöntem olup, geniş uygulama alanına sahiptir [46]. Şekil1.11'de eş-anlı polimerizasyon yöntemi ile nanokompozit sentezi şematize edilmiştir.

Şekil 1.11. Eş-anlı polimerizasyon yöntemi ile nanokompozit sentezinin şematik gösterimi [48]

1.5.2.2. Erime ortamında araya girme metodu (Melt intercalation)

Kil ve polimerin erimiş halde karıştırıldığı bu yöntemde, polimer önce camsı geçiş sıcaklığına kadar ısıtılır ve sonra kille karıştırılarak kil tabakaları arasına dağılması sağlanır. Tabakaların yüzeyi polimerlerle yeterince kaplanmışsa, polimer tabaka aralarından içeri girer.

Bu yöntem kısmi dağılmış tabakalı (Exfoliated) kompozit oluşturduğu için Eş-Anlı (In-Situ) polimerizasyon metodu kadar etkili olmayabilir [46,59]. Şekil1.12'de eriyikle harmanlama yöntemi ile nanokompozit sentezi şematize edilmiştir

Şekil 1.12. Eriyikte harmanlama nanokompozit hazırlama metodunun şematik gösterimi [48]

1.5.2.3. Çözeltilerin birleştirilme metodu (Solution intercalation)

Kil bir çözücü içinde dağıtılır ve şişmesi sağlanır. Polimer de aynı tür çözücüde çözünür ve iki sistem karıştırılır. Polimer zincirleri kristal yapı tabakaları arasına yerleşir. Belirli polimer/çözücü sistemleri için geçerli olan bu yöntemde çözücünün sistemden çıkarılmasıyla kompozit oluşur [50]. Şekil1.13'de Çözeltide harmanlama yöntemi ile nanokompozit sentezi şematize edilmiştir.

Şekil 1.13. Çözeltide harmanlama nanokompozit hazırlama metodunun şematik gösterimi [48]

1.5.3. Polimer-Kil nanokompozitlerin karakterizasyonu

Nanokompozitleri karakterize etmek için genellikle iki tamamlayıcı teknik olan XRD (X ışını difraksiyonu) ve TEM (Transmisyon elektron mikroskopu) kullanılmaktadır. XRD kilin pozisyonunu, şeklini ve yoğunluğundaki bazal yansımaları görüntüleyebilir [46]. TEM ise nanokompozit yapının gerçek resminin ortaya çıkmasını ve iç yapının kalitatif olarak anlaşılmasını sağlar.

Kompozit yapıyı aydınlatmakta kullanılan XRD ve TEM'i desteklemek için FTIR ve NMR gibi yöntemler de kullanılır [51-52].

1.6. Önceki Çalışmalar

Caner ve arkadaşları [1], başlatıcı olarak serik iyonu kullanarak seyreltik asetik asit çözeltisinde kitosan üzerine poli(N-vinylimidazol) aşılamışlardır. Gram-pozitif ve gram-negatif bakterilerle yapılan çalışmada, aşılanan poli(N-vinylimidazol)'ün yüzde miktarı arttıkça antibakteriyel aktivitesinin arttığını bulmuşlardır.

Shameli ve arkadaşları [53], kimyasal indirgeme yöntemiyle polilaktik asit içerisinde gümüş nanoparçacıklarını sentezlemişler ve gümüş/polilaktik asit nanokompozit filmlerinin antibakteriyal karakteristiklerini çalışmışlardır. Gümüş/polilaktik asit nanokompozit filmlerinin polilaktik asit içerisindeki Ag nanoparçacık miktarının artmasıyla gram-pozitif ve gram-negatif bakterilere karsı güçlü antibakteriyel aktivite gösterdiklerini bulmuşlardır. Bu çalışmada, herhangi bir tabakalı kil minerali kullanılmadığı gibi, farklı bir polimer kullanılarak aşılama da yapılmamıştır.

Honary ve arkadaşları [54], sulu kimyasal indirgeme yöntemi kullanarak, bir seri farklı boyutlu kitosan-gümüş nanoparçacıkları üretmişler ve karakterize ederek antibakteriyel aktivitelerini incelemişlerdir. Kitosanın gümüş nanoparçacıklarının hazırlanmasında etkili bir ajan olduğunu ve nanoparçacıkların Staphylococcus aureusa karsı gösterdikleri antibakteriyel aktivitenin, yüzey alanındaki artma sebebiyle parçacık boyutundaki azalmayla arttığını bulmuşlardır. Bu çalışmada, herhangi bir tabakalı kil minerali kullanılmadığı gibi, farklı bir polimer kullanılarak aşılama da yapılmamıştır.

Bin Ahmad ve arkadaşları [55], gümüs nanoparçacıklarını montmorillonitin tabakalar arası boşluklarında kimyasal indirgeme yöntemi ile sentezlemişler ve elde ettikleri Ag/montmorillonit nanokompozitlerin disk difüzyon metoduyla gram-negatif ve gram-pozitif bakterilere karsı antibakteriyel aktivitelerini çalışmışlardır. Ag nanoparçacıklarının boyutları küçüldükçe daha yüksek antibakteriyel aktiviteye sahip olduklarını ve gümüş nanoparçacıklarının ameliyat aletleri gibi tıbbi uygulamalarda ve farklı biyolojik sistemlerde kullanılabileceğini bulmuşlardır. Çalışmada polimer kullanılmamış ve tabakalı kil minerali olarak montmorillonit tercih edilmiştir.

Yilgor ve arkadaşları [56], distearildimetil amonyum klorür ile modifiye ettikleri montmorillonit ve polidimetil siklohekzan-üre kopolimerleri ile nanokompozitler hazırlamışlardır. Elde ettikleri nanokompozitlerin fiziksel özelliklerini belirlemişler ve E. coliye karşı uzun dönem antibakteriyel etki gösterdiğini bulmuşlardır. Çalışmada nano metal parçacıklarının katkılanması çalışılmamıştır.

Sanpui ve arkadaşları [57], kitosan-gümüş nanoparçacıkları kullanarak kompozit malzemeler sentezlemişler, bu malzemelerin antibakteriyel özelliklerinin sadece kitosan ve sadece gümüş nanoparçacıkları ile karşılaştırıldığında daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışmada, herhangi bir tabakalı kil minerali kullanılmadığı gibi, farklı bir polimer kullanılarak aşılama da yapılmamıştır.

Shameli ve arkadaşları [58], UV ışın metodunu kullanarak gümüş/montmorillonit/kitosan nanokompozitlerini sentezlemişler ve antibakteriyel aktivitelerini çalışmışlardır. Gümüş nanoparçacıklarını montmorillonitin tabakaları arasındaki boşlukta ısı uygulaması ve indirgeyici ajana gerek kalmadan hazırlamışlardır. Ag/montmorillonit/kitosan bionanoparçacıklarının gram-pozitif ve gram-negatif bakterilere karsı güçlü antibakteriyel aktivite gösterdiğini bulmuşlardır.

Shameli ve arkadaşlarının [3], yapmış olduğu bir başka çalışmada, gümüş nanoparçacıkları montmorillonit/kitosan tabaka aralığında kimyasal indirgeme yöntemi kullanılarak sentezlenmiştir. Gümüş/montmorillonit/kitosan bionanokompozitlerinin antibakteriyel aktiviteleri disk difüzyon metodu kullanılarak, gram-pozitif ve gram-negatif bakteriler için belirlenmiştir. Çalışmada sentezlenen tüm bionanokompozitlerinin antibakteriyel aktiviteleri aktivitelerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışmada kitosana farklı bir polimer ile aşılama yapılmamıştır.

22

An ve arkadaşları [2], kitosan üzerine metil metakrilatın aşı kopolimerizasyonu ve kitosanın sulu asetik asit çözeltisinde Ag iyonlarının in situ kimyasal indirgenmesiyle, metal metakrilat aşılı kitosan/Ag nanokompozitlerini hazırlayarak antimikrobiyal aktivitelerini çalışmışlardır. Kitosan ve gümüş nanoparçacıkları ile hazırladıkları kompozitlerin çok iyi antimikrobiyal aktivite gösterdiğini fakat bu kompozitlerin zayıf mekanik performanslarının kullanım alanlarını sınırlandırdığını bulmuşlardır. Polimetil metakrilatın iyi termal, kimyasal ve mekanik özelliklere sahip olması nedeniyle kitosan yüzeyine metil metakrilat aşılamışlar ve sonuçta elde ettikleri kompozitin antimikrobiyal özelliğinin sadece kitosan ve kitosan/Ag kompozitlerinden daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışmada, herhangi bir tabakalı kil minerali kullanılmamıştır.

Zhou ve arkadaşları [4], gümüş-kitosan, gümüş-kitosan/kil ve polimer/gümüşkitosan/kil nanokompozitlerini sentezleyerek, gram-pozitif ve gram-negatif bakterilere karşı antibakteriyel özelliklerini çalışmışlardır.

Gürbüz ve arkadaşları [59], herhangi bir modifikasyon yapmadan polivinilimidazolün pek çok mantar ve bakteri türü için güçlü antimikrobiyal özelliğe sahip olduğunu bulmuşlardır.

Sabaa ve arkadaşları [60], başlatıcı olarak potasyum persülfat kullanarak sulu çözeltide karboksimetil kitosan üzerine poli(N-vinilimidazol)ü aşılayarak antimikrobiyal aktivite çalışmışlardır. Sonuçta, aşılı ürünün karboksimetil kitosandan daha fazla antibakteriyel aktivite gösterdiğini bulmuşlardır.

Soykan ve arkadaşları [61], farklı oranlarda N-vinylimidazol ve fenacil metakrilat kopolimerlerini hazırlayarak antibakteriyel ve antifungal özelliklerini çalışmışlardır.

Garg ve arkadaşları [62], 2-bromo ethan sülfonik asitle poli(N-vinilimidazol)ün muamelesi sonucu vinil imidazol bazlı polisülfobetainleri hazırlayarak üç farklı mantar için antibakteriyel aktivitelerini çalışmışlar.

Saravanan ve arkadaşları [63], bazı imidazol-5-4(H)on türevlerini sentezleyerek antibakteriyel özelliklerini çalışmışlar ve imidazolonlar üzerinde sübstitüent olarak

bulunan ve $-CH_2CH_2NH_2$, $-CONH_2$ ve $-C_6H_4$ - $H(CH_3)_2$ gruplarını içeren bileşiklerin potansiyel antibakteriyel ajanlar olduklarını ortaya koymuşlardır.

2. MALZEME VE YÖNTEM

2.1. Kullanılan Kimyasal Maddeler

Deneylerde kullanılan sepiyolit Aktaş Lületaşı (Eskişehir, Türkiye)'den temin edilmiştir. Sepiyolitin kimyasal bileşimi Tablo 2.1'de verilmiştir ve analizi XRF ile yapılmıştır.

Bileşen	Yüzde Miktarı (%)
SiO ₂	53,47
MgO	23,55
CaO	0,71
Al ₂ O ₃	0,19
Fe ₂ O ₃	0,16
NiO	0,43
Yanma Kaybı	21,49

Tablo 2.1. Sepiyolitin kimyasal bileşimi

Deneylerde kullanılan diğer kimyasallar ve özellikleri Tablo 2.2'de verilmiştir.

Kimyasal Adı	Açık Formül	Marka	Molekül Ağırlığı(g/mol)	Yoğunluğu (g/cm ³)
1-vinilimidazol	$C_5H_6N_2$	Sigma		-
Kitosan	-	Sigma	Düşük	-
Gümüş Nitrat	AgNO ₃	Merck	-	-
Sodyum Borhidrür	NaBH ₄	Merck	37,83	-
n-dodecyl trimetil amonyum bromür	CH ₃ (CH ₂) ₁₁ N (CH ₃) ₃ Br	Merck	308,34	-
Aseton	CH ₃ COCH ₃	Merck	58,07	0,79
Etanol	C ₂ H ₅ OH	Merck	46,07	0,805
2,2'-Azobis(2- metilpropionitril)	$C_8H_{12}N_4$	Sigma	164,21	-

Tablo 2.2. Deneyde kullanılan kimyasallar ve özellikleri
2.2. Karakterizasyon Yöntemleri

2.2.1. Fourier dönüşümlü kızılötesi spektrofotometresi (FTIR)

FTIR spektrumları ATR Bruker-Tensor 27 model spektrometre kullanılarak 4000-600 cm⁻¹ aralığında ve 4cm⁻¹ çözünürlüğünde 30 tarama yapılarak alındı.

2.2.2. X ışınları kırınımı (XRD)

Örneklerin kristal özellikleri Ultima IV In-plane X-Işını Difraktometresi ile Cu ışın tüpü kullanılarak $5-50^{\circ}$ tarama aralığı ve 1° /dk tarama hızında yapılmıştır.

2.2.3. Ultraviyole spektrofotometresi (UV)

Kompozit örneklerinde bulunan gümüşün tayini için Shimadzu- UV-2450 UV/Visible spektrofotometresi kullanıldı ve 360-460 nm dalga boyları arasındaki absorpsiyon pik şiddetleri incelendi.

2.2.4. Taramalı elektron mikroskobu (SEM)

Örneklerin morfolojik yapısı Phillips XL 30 SFEG model taramalı elektron mikroskobu kullanılarak incelendi.

2.2.5. Diferansiyel taramalı kalorimetre (DSC)

Örneklerin termal özellikleri Mettler Toledo TG/DTA 851 model termogravimetrik analiz cihazı kullanılarak incelendi. Termal analizler 20-500°C aralığında, 10°C/dk tarama hızında, N₂ gazı ortamında gercekleştirildi.

2.3. Deneysel Kısım

2.3.1. Organo kil eldesi

0,5 g sepiyolite, 1g n-Dodecyl trimetil-amonyum bromür 50 mL saf suya konuldu ve geri soğutucu altında 70 °C'de 24 saatte reaksiyon gerçekleşti. Daha sonra organokil 4 kez etanol su karışımında ve 2 kez saf suyla yıkandı, yıkamanın tam olup olmadığını anlamak için arjantometrik analizi yapıldı. Son olarak organokil 60 °C'de 24 saat kurutuldu ve öğütüldü.

2.3.2. PVI/Ag sentezi

PVI'ü sentezlemek için, balona 20mL saf su, 20mL Vım ve 0,32 g AIBN konarak 65 0 C' de ve 200 dk azot gazı altında reaksiyon gerçekleştirildi. Polimer 4 kez asetonla yıkandıktan sonra önce oda sıcaklığında daha sonra vakumlu etüvde 70 0 C' de 24 saat kurutuldu [64]. 3 tüpe 0,04 g PVI kondu ve 1 mL %2'lik asetik asit eklenip çözüldü, sırasıyla 0,1, 0,05 ve 0,025 mL AgNO₃ (0,5M) ilave edildi ve 12 saat karıştırıldı. Her bir tüpe Ag miktarının 4 katı kadar NaBH₄ eklendi ve bir saat karıştırıldı. Daha sonra madde 4 kere saf suyla yıkandı ve süzüldü. Önce oda sıcaklığında daha sonra vakumda 50 0 C' de kurutuldu.

2.3.3. Polivinilimidazol aşılı kitosanın hazırlanması

0,624 g PVI + 0,01g AIBN + 10 mL %4'lük kitosan azot gazı atmosferinde geri soğutucuda 70 °C'de 200 dk ısıtıldı, oluşan kopolimer asetonla yıkandı ve kopolimer yapısına katılmayan polimerleri uzaklaştırmak için etanol ile 2 gün ekstrakte edildi. Vakumda 50 °C'de kurutuldu.

2.3.4. PVI/Kitosan/Ag kompozit sentezi

3 tüpe 0,04 g PVI/kitosan kopolimeri kondu ve 1 mL %2'lik asetik asit eklenip çözüldü, sırasıyla 0,1, 0,05 ve 0,025 mL AgNO₃ (0,5M) ilave edildi ve 12 saat karıştırıldı. Her bir tüpe Ag miktarının 4 katı kadar NaBH₄ eklendi ve bir saat daha karıştırıldı. Daha sonra madde 4 kere saf suyla yıkandı ve süzüldü. Önce oda sıcaklığında daha sonra vakumda 50 0 C'de kurutuldu.

2.3.5. %1'lik Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozit sentezi

%4'lük kitosandan 50 mL alındı ve 0,02 g organosepiyolit eklendi ve 12 saat karıştırıldı. Karışım 3 eşit parçaya bölündü ve her birine AgNO₃ (0,5M) (0,04g maddeye sırasıyla 0,1-0,05-0,025mL 0,5M AgNO₃ eklendi yani 10mL %4'lük kitosanda 0,4 g kitosan olduğundan buna sırasıyla 1-0,5-0,25mL AgNO₃ eklenmektedir) ilave edildi 12 saat daha karıştırıldı. Her bir çözeltiye Ag miktarının 4 katı olacak şekilde NaBH₄ eklendi ve bir saat karıştırıldı. Daha sonra elde edilen madde 4 kere saf su ile yıkandı ve süzüldü. Önce oda sıcaklığında daha sonra vakumda 50 0 C'de kurutuldu.

2.3.6. %3'lük Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozit sentezi

%4'lük kitosandan 50 mL alındı ve 0,06 g organosepiyolit eklendi ve 12 saat karıştırıldı. Karışım 3 eşit parçaya bölündü ve her birine $AgNO_3$ (0,5M) ilave edilerek 12 saat karıştırıldı. Çözeltilerin her birine Ag miktarının 4 katı kadar NaBH₄ eklendi ve bir saat daha karıştırıldı. Daha sonra elde edilen madde 4 kere saf su ile yıkandı ve süzüldü. Önce oda sıcaklığında daha sonra vakumda 50 ^oC'de kurutuldu.

2.3.7. %5'lik Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozit sentezi

%4'lük Kitosandan 50 mL alındı ve 0,1 g organosepiyolit eklendi ve 12 saat karıştırıldı. Karışım 3 eşit parçaya bölündü ve her birine AgNO₃ (0,5M) ilave edilerek 12 saat karıştırıldı. Çözeltilerin her birine Ag miktarının 4 katı kadar NaBH₄ eklendi ve bir saat daha karıştırıldı. Daha sonra elde edilen madde 4 kere saf su ile yıkandı ve süzüldü. Önce oda sıcaklığında daha sonra vakumda 50 $^{\circ}$ C'de kurutuldu.

2.3.8. Antibakteriyel duyarlılık deneyleri

Sentezlenen kompozitler kullanılarak 11mm çaplı diskler hazırlandı. Kompozitlerin antibakteriyel duyarlılık deneyleri CLSI'nın önerdiği standartlara uygun olarak yapılmıştır [67]. *Enterococcus faecalis* (ATCC 29212), *Staphylococcus aureus* (ATCC 25923), *Esherichia coli* (ATCC 25922) ve *Pseudomonas aeruginosa* (ATCC 27853) standart suşlarına disk difüzyon yöntemi uygulanmıştır. Besiyeri olarak Mueller Hinton Agar kullanılmıştır. Bir gecelik taze kültürden alınan bakteriler serum fizyolojik ile bulanıklığı 0.5 Mac Farland'a ayarlanarak Mueller Hinton Agar'a steril eküvyonla yayılmıştır. Kimyasal madde emdirilmiş olan diskler yerleştirilmiş, bir gece boyunca 37 °C'lik etüvde inkübe edilmiştir. Kontrol olarak kloramfenikol ve sefotaksim diskleri kullanılmıştır. Deneyler iki defa tekrarlanmıştır.

Şekil 2.1'de CS/%3Orgsep/Ag kompozitleriyle hazırlanan diskler görülmektedir. Örneklerde gümüş miktarının artmasıyla renkler koyulaşmıştır.

Şekil 2.1. Antibakteriyel duyarlılık testleri için hazırlanan kompozit diskleri (a) CS/%3Orgsep/Ag(0,025), (b) CS/%3Orgsep/Ag(0,05), (c) CS/%3Orgsep/Ag(0,1)

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Sepiyolit ve Organosepiyolitin Karakterizasyonu

3.1.1. Sepiyolit ve organosepiyolitin FTIR analizi

Şekil 3.1. Organosepiyolit(a) ve Sepiyolit(b) FTIR spektrumları

Şekil 3.1'de spektrumda görülen 1205 ve 975 cm⁻¹ pikleri sepiyolitin karakteristik pikleri olup bu Si-O-Si gerilme bandıdır. 783 ve 645 cm⁻¹'deki bantlar Mg-OH iç bağ gerilimi bantlarıdır. 3000 ile 3600 cm⁻¹'de gözlenen geniş bant sepiyolitin yapısında bulunan su kaynaklı bantlardır. Zeolitik, iç veya kanal suyu OH gerilim bandı 1648 cm⁻¹'de görülmektedir. 1457 cm⁻¹'de gözlenen pik ise CO₃⁻²'den kaynaklanmaktadır. Sepiyolitte gözlenen 3000 ile 3600 cm⁻¹'de geniş bandın n-dodecyl trimetil amonyum bromür (DTMA) ile modifiye edilmiş sepiyolitte şiddetinin azaldığı ve 2854 ve 2929 cm⁻¹'de DTMA kaynaklı simetrik ve asimetrik metilen grubunun gerilim pikleri görülmektedir [66-67].

3.1.2. Sepiyolit ve organosepiyolitin XRD analizi

Şekil 3.2. Sepiyolit ve organosepiyolitin XRD desenleri

Sepiyolit ve organosepiyolitin X-ışınları analizi sonucunda $2\theta=6,95^{0}$ açısındaki kristal düzlemleri arasındaki uzaklık (d) sırasıyla 12,69 ve 12,73Å olarak tespit edilmiştir. XRD analizi sonucunda sepiyolitin modifiye edildiği ve tabakalar arası boşluğun arttığı görülmüştür. Sepiyolit ve organo sepiyolitin XRD desenleri Şekil 3.2'de verilmiştir.

3.1.3. Sepiyolit ve organosepiyolitin SEM analizi

Şekil 3.3. Sepiyolit ve organosepiyolitin SEM görüntüleri

Bu çalışmada kullanılan polimerler, kil, gümüş ve kompozitlerin morfolojik özellikleri SEM analizleri ile belirlenmiştir. Sepiyolit ve organo sepiyolitin morfolojik analizi Şekil 3.3'de görülmektedir. Sepiyolit yüzeyi girintili ve lifsi bir yapıya sahiptir. Sepiyolitin tanecik boyutları değişiklik göstermektedir. Sepiyolit işlem gördükten sonra daha homojen olmuştur.

3.2. PVI/Kitosan Kopolimerinin Karakterizasyonu

3.2.1. PVI/Kitosan kopolimerinin FTIR analizi

Şekil 3.4. (a) PVI ve (b) Kitosanın FTIR spektrumları

Kitosanın ve PVI'ün FTIR spektrumları Şekil 3.4'de verilmiştir. Kitosanın karakteristik pikleri olan -OH ve -NH gerilimleri 3354 ve 3292 cm⁻¹'de, alifatik C-H gerilimi ise 2872 cm⁻¹'de görülmektedir. 1647 cm⁻¹'de -NH titreşim bandı ve 1584 cm⁻¹'de N-H bağı piki gözlenmiştir. Glikozit bağlarından gelen C-O titreşim bandı 1063 cm⁻¹'de görülmektedir [68].

PVI'ün FTIR spektrumunda C=C-H ve N=C-H gerilim bandı 3106 cm⁻¹'de, CH, CH₂ temel gerilim bandı 2952 cm⁻¹'de, C=C gerilim bandı ise 1648 cm⁻¹'de görülmektedir. İmidazol halkasında bulunan C=C ve C=N bağ titreşim bantları 1495 cm⁻¹'de görülmüştür. 1413, 1282 ve 1226 cm⁻¹'de görülen pikler imidazol halkasından kaynaklanmaktadır. Azol yapısında bulunan C-H gerilim bantları 1108 ve 1079 cm⁻¹'de gözlenirken, heterosiklik titreşim bantları 908 ve 816 cm⁻¹'de görülmektedir. 736 cm⁻¹'de CH₂ salınımı, 660 cm⁻¹'de halka burulması bandı ve 634 cm⁻¹'de C=C-H, N=C-H salınım titreşim piki görülmektedir [69].

Şekil 3.5. PVI/kitosan kopolimer FTIR spektrumu

Şekil 3.5'te PVI/kitosan kopolimer FTIR spektrumu görülmektedir. Kitosanın yapısında bulunan 1647 ve 1584 cm⁻¹'deki -NH titreşim bandı ve N-H bağı pikleri kaybolmuş ve PVI'dan gelen C=C piki 1648 cm⁻¹'de görülmüştür. İmidazol halkasında bulunan C=C ve C=N pikleri 1551 ve 1501 cm⁻¹'de görülmektedir. Glikozit bağlarından gelen C-O titreşim bantları 1029 ve 1068 cm⁻¹'e kaymıştır. PVI kaynaklı imidazol halkasının piki 1229 cm⁻¹'de, heterosiklik titreşim bandı, CH₂ salınması ve halka burulması pikleri sırasıyla 818, 736 ve 657 cm⁻¹'de görülmektedir [1]. PVI'ün kitosana bağlanması Şekil 3.6'da şematik olarak gösterilmiştir.

Şekil 3.6. PVI'ün kitosana bağlanmasının şematik gösterimi [1]

3.2.2. PVI, kitosan ve gümüşün XRD analizi

Şekil 3.7. PVI, kitosan ve gümüşün XRD desenleri

PVI'ün XRD deseninde kristallenmeden dolayı iki güçlü pik görülmektedir [71]. $2\theta=11,1^{0}$ ve $21,4^{0}$ açılarında sırasıyla uzaklıklar(d) 7,9 ve 4,1 Å'tur. Kitosanın XRD deseninde görülen $2\theta=9,98^{0}$ ve $19,52^{0}$ pikler kitosanın kristal(1) ve kristal(2) olan karakteristik pikleridir [70]. Kitosan ve PVI da olduğu gibi gümüşün de kristal yapısından kaynaklı iki karakteristik piki bulunmaktadır. $2\theta=38^{0}$ ve $44,2^{0}$ açılarında sırasıyla uzaklıklar(d) 2,36 ve 2,04 Å'tur. PVI, kitosan ve gümüşün XRD desenleri Şekil 3.7'de verilmiştir.

Şekil 3.8. PVI ve kitosanın DSC eğrileri

Şekil 3.8'de PVI ve kitosanın DSC eğrileri verilmiştir. 55 ile 104 0 C'de görülen endotermik pik kitosanın yapısında bulunan suyun kaybından kaynaklanmaktadır. 306 0 C'deki ekzotermik pik kitosanın bozulma sıcaklığıdır. Kitosanın DSC eğrisinde camsı geçiş sıcaklığı (T_g) saptanamamıştır. PVI'ün ise camsı geçiş sıcaklığı 171 0 C olarak tespit edilmiştir.

3.2.4. PVI ve kitosan SEM analizi

Şekil 3.9. (a) PVI, (b) Kitosan ve (c) PVI/Kitosan kopolimerinin SEM görüntüleri

Şekil 3.9'da verilen SEM görüntülerinde, saf PVI girintili ve gözenekli bir yapıya sahipken, saf kitosan pürüzsüz düzgün bir yapı göstermektedir. PVI/Kitosan kopolimerinde ise hem PVI'ün hem kitasonın yapılarını görmek mümkündür.

3.3. PVI/Ag Kompozitlerinin Karakterizasyonu

3.3.1. PVI/Ag kompozitlerinin FTIR analizleri

Şekil 3.10. PVI/Ag kompozitlerinin FTIR spektrumları: (a) PVI/Ag(0,1), (b)PVI/Ag(0,05), (c) PVI/Ag(0,025)

Şekil 3.10'da PVI/Ag kompozitlerinin FTIR spektrumları verilmiştir. PVI/Ag kompozitlerinde piklerin gümüş miktarının artmasıyla yayvanlaştığı, özellikle PVI/Ag(0,1) kompozitinde 1413 cm⁻¹'de görülen imidazol halkası bandının genişlediği görülmektedir. Yine gümüş miktarının artmasıyla PVI'ün 965cm⁻¹'deki piki kaybolmuştur. 633 cm⁻¹'de görülen C=C-H, N=C-H sallanma titreşim pikinin Ag miktarının artmasıyla şiddeti azalmıştır. Ag partiküllerin PVI ile tamamıyla bütünleştiği ve bağların etkileşimini azaltarak PVI'ün spesifik piklerinin şiddetini düşürdüğü düşünülebilir.

3.3.2. PVI/Ag kompozitlerinin XRD analizi

Şekil 3.11. PVI/Ag kompozitlerinin XRD desenleri.

PVI/Ag kompozitlerinin XRD desenleri Şekil 3.11'de görülmektedir. PVI/Ag(0,025) kompozitlerinin X-ışınları analizi sonucunda 2θ =11,21⁰ ve 21,16⁰ açısındaki kristal düzlemleri arasındaki uzaklıklar (d) sırasıyla 7,89 ve 4,2Å olarak tespit edilmiştir. Gümüş miktarının arttığı PVI/Ag(0,1) kompozitinde iki piki 2 θ =11,18⁰ ve 21,65⁰ açısındaki kristal düzlemleri arasındaki uzaklıklar (d) sırasıyla 7,91 ve 4,1Å'dur.

3.3.3. PVI/Ag kompozitlerinin UV-vis analizi

PVI/Ag kompozitlerinin UV-vis spektrumları Şekil 3.12'de verilmiştir. PVI'ün 390-440 nm dalgaboyları arasında absorpsiyon piki görülmemektedir. PVI/Ag kompozitlerinin absorpsiyonunun gümüş miktarının artmasıyla şiddeti artmıştır. Kompozitler 413 nm'de maksimum pik vermişlerdir ve Ag partiküllerden kaynaklanan bu pikler, Ag partiküllerin 10 nm'den küçük olduğunu göstermektedir [53].

Şekil 3.12. PVI/Ag kompozitlerinin UV-vis spektrumları

3.3.4. PVI/Ag kompozitlerinin SEM analizleri

Şekil 3.13. PVI/Ag kompozitlerinin SEM görüntüleri: (a) PVI/Ag(0,025), (b) PVI/Ag(0,05) ve (c) PVI/Ag(0,1)

Şekil 3.13'de PVI ve Ag ile hazırlanan üç farklı kompozitin SEM görüntüleri bulunmaktadır. PVI/Ag kompozitlerinde gümüş miktarı artmasıyla yapıya daha fazla gümüşün katıldığı görülmektedir. Aynı zamanda yapıdaki gümüş miktarının artmasıyla gümüş parçacıklarının boyutu da azalmıştır. PVI/Ag(0,1) kompozitinde, 0,1 µm boyutunda gümüş parçacıkları görülmektedir.

3.4. PVI/Kitosan/Ag Kompozitlerinin Karakterizasyonu

3.4.1. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin FTIR analizleri

PVI/CS/Ag kompozitlerinin FTIR spektrumları Şekil 3.14'te verilmiştir. PVI/CS/Ag kompozitlerinde, kitosanın yapısında bulunan C-O titreşim bandı 1025 ve 1073 cm⁻¹'e kaymıştır. 1025 cm⁻¹'deki pikin şiddeti gümüş miktarının artmasıyla azalmıştır. Yine 1228 cm⁻¹'de imidazol piki görülmekte ve aynı şekilde gümüş miktarının artmasıyla şiddeti azalmıştır. 1371 cm⁻¹'deki –CH bükülmeleri kaynaklı piklerin şiddeti gümüş miktarıyla ters orantılı olarak değişmektedir. Kitosan kaynaklı 1647 cm⁻¹'de -NH titreşim bandı ve 1584 cm⁻¹'de N-H bağı piki şiddeti gümüş ile azalmıştır. İmidazol halkasında bulunan C=C ve C=N bağ titreşim bandları da 1495 cm⁻¹'de azalarak görülmüştür.

Şekil 3.14. PVI/CS/Ag kompozitlerin FTIR spektrumları, (a)PVI/Kit/Ag(0,1), (b) PVI/Kit/Ag(0,05), (c) PVI/Kit/Ag(0,025)

3.4.2. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin XRD analizi

Şekil 3.15. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin XRD desenleri

PVI/CS/Ag kompozitlerin XRD desenleri Şekil 3.15'de görülmektedir. PVI/CS/Ag(0,025), PVI/CS/Ag(0,05) ve PVI/CS/Ag(0,1) kompozitlerin pikleri sırasıyla $2\theta=20,19^{0}$, $20,16^{0}$ ve $19,41^{0}$ açılarında görülmektedir. PVI/CS/Ag(0,1) kompozitinin $2\theta=10,1^{0}$ açısında bir piki daha vardır ve her iki pikin açısı saf kitosanın pik açılarına yakındır.

3.4.3. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin UV-vis analizi

Şekil 3.16. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin UV-vis spektrumları

Şekil 3.16'da görüldüğü gibi, 405 nm dalgaboyunda PVI/Kitosan kopolimeri absorpsiyon yapmamıştır. PVI/CS/Ag kompozitlerinin absorpsiyonu Ag kaynaklıdır ve Ag miktarı arttıkça absorpsiyon şiddeti artmıştır. Kompozitlerin 390-410 nm dalgaboyları arasında absoprsiyon yapması, Ag partikül boyutlarının 10 nm'den küçük olduğunu göstermektedir [53].

Şekil 3.17. PVI/CS/Ag kompozitlerin DSC eğrileri

PVI/CS/Ag kompozitlerinin DSC eğrileri Şekil 3.17'de verilmiştir. Saf kitosanın DSC eğrisinde camsı geçiş sıcaklığı saptanamamış, saf PVI'ün ise 171 0 C olarak belirlenmiştir. PVI/CS/Ag(0,1), PVI/CS/Ag(0,05) ve PVI/CS/Ag(0,025) kompozitlerin camsı geçiş sıcaklıkları sırasıyla 182, 186 ve 178,5 0 C'dir. Kompozitlerin bozunma sıcaklığı kitosanın bozunma sıcaklığına göre artmıştır. PVI/CS/Ag(0,1), PVI/CS/Ag(0,05) ve PVI/CS/Ag(0,025) kompozitlerinin bozunma sıcaklığı kitosanın bozunma sıcaklığına göre artmıştır. PVI/CS/Ag(0,1), PVI/CS/Ag(0,05) ve PVI/CS/Ag(0,025) kompozitlerinin bozunma sıcaklığı sıcaklıkları sırasıyla 314,2, 316,6 ve 318 0 C'dir.

3.4.5. PVI/Kitosan/Ag kompozitlerinin SEM analizi

Şekil 3.18. PVI/CS/Ag kompozitlerinin SEM görüntüleri: (a) PVI/CS/Ag(0,025) ve (b) PVI/CS/Ag(0,1)

PVI/CS/Ag kompozitlerinin SEM görüntüleri Şekil 3.18'de verilmiştir. PVI/kitosan kopolimerine gümüş parçacıkları başarıyla katılmıştır. PVI/CS/Ag(0,025) kompozitinde gümüş parçacıkları dağınık şekilde yerleşmişken, yapıdaki gümüş miktarının artmasıyla gümüş parçacıkları homojen dağılmamış ve agregat oluşturmuşlardır.

3.5. Kitosan/Organosepiyolit/Ag Kompozitlerinin karakterizasyonu

3.5.1. Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin FTIR analizleri

Şekil 3.19. Kitosan/%1organosepiyolit/Ag kompozitlerinin FTIR spektrumları: (a)CS/%1orgsep/Ag(0,1), (b) CS/%1orgsep/Ag(0,05), (c) CS/%1orgsep/Ag(0,025)

Şekil 3.20. Kitosan/%3organosepiyolit/Ag kompozitlerinin FTIR spektrumları: (a)CS/%3orgsep/Ag(0,1),(b) CS/%3orgsep/Ag(0,05), (c) CS/%3orgsep/Ag(0,025)

Şekil 3.21. Kitosan/%5organosepiyolit/Ag kompozitlerinin FTIR spektrumları: (a)CS/%5orgsep/Ag(0,1), (b)CS/%5orgsep/Ag(0,05), (c) CS/%5orgsep/Ag(0,025)

Şekil 3.19, 3.20 ve 3.21'de Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin FTIR spektrumları verilmiştir. Kitosanın spesifik pikleri olan N-H bağı ve -NH titreşim pikleri zayıflamış olarak 1554 ve 1651 cm⁻¹'de görülmektedir. Kitosanda 1419, 1375 ve 1317 cm⁻¹'de gözlenen bandlar C-H bükülmesini göstermektedir. Sepiyolitin spesifik pikleri 1740 cm⁻¹ ve 997 cm⁻¹'de gözlenmiştir. Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozitlerinde bu spesifik piklerin zayıfladığı net bir şekilde görülürken gümüş miktarının azalmasıyla şiddeti artmıştır. Kompozitlerde organosepiyolit miktarı arttıkça 1740 cm⁻¹'deki pikin arttığı gözlenmiştir.

3.5.2. Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin XRD analizleri

Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin XRD spektrumları Şekil 3.22, 3.23 ve 3.24'te verilmiştir. Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinde $2\theta=20^{0}$ ve $2\theta=37^{0}$ açılarında sırasıyla kitosan ve gümüşün kuvvetli pikleri görülmektedir. Gümüş miktarının artmasıyla kitosan pik şiddetinin azaldığı ve gümüşün kristal yapısının değişmeden yapıya katıldığı pik şiddetinin artmasıyla anlaşılmaktadır [2]. %1'lik kompozitlerde organosepiyolit piki görülmemektedir, bu da organosepiyolitin polimerde tam olarak dağılarak dağılmış tabakalı (Exfoliated) yapı oluşturduğunu göstermektedir. Organokil miktarının artmasıyla ise dolayı organosepiyolit polimer içinde tam olarak dağılamadığından %3'lük ve %5'lik kompozitlerde $2\theta=6,95^{0}$ civarında çok küçük bir pik vardır. Fakat %3'lük kompozitlerde tabakalar arası fazla açılmışken aynı durum %5'lik kompozitler için geçerli değildir.

Şekil 3.22. Kitosan/%1organosepiyolit/Ag kompozitlerinin XRD desenleri

Şekil 3.23. Kitosan/%3organosepiyolit/Ag kompozitlerinin XRD desenleri

Şekil 3.24. Kitosan/%5organosepiyolit/Ag kompozitlerinin XRD desenleri

3.5.3. Kitosan-Organosepiyolit-Ag kompozitlerinin UV-vis analizleri

Şekil 3.25. Kitosan/%1organosepiyolit/Ag kompozitlerinin UV-vis spektrumları

Şekil 3.26. Kitosan/%3organosepiyolit/Ag kompozitlerinin UV-vis spektrumları

Şekil 3.27. Kitosan/%5organosepiyolit/Ag kompozitlerinin UV-vis spektrumları

Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozitlerinin UV-vis spektrumları Şekil 3.25, 3.26 ve 3.27'de verilmiştir. Kitosan 395-400 nm dalgaboyları arasında absorpsiyon yapmamaktadır ve kitosan/organosepyolit/Ag kompozitleri bu dalga boyları arasında Ag kaynaklı absorpsiyon yapmıştır. Ag miktarı arttıkça absoprsiyon pikleri artmıştır, bu da Ag partiküllerinin boyutunun 10 nm'den küçük olduğunu göstermektedir [53].

3.5.4. Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin DSC analizi

Şekil 3.28. Kitosan/%3organosepiyolit/Ag kompozitlerinin DSC eğrileri

Şekil 3.29. Kitosan-%5organosepiyolit-Ag kompozitlerinin DSC eğrileri

Şekil 3.30. %1, %3, %5'lik Kitosan/Organosepiyolit/Ag(0,05) kompozitlerinin DSC eğrileri

kompozitler	Bozunma Sıcaklığı (⁰ C)		
Kit/%1orgsep/Ag(0,05)	278,3		
Kit/%3orgsep/Ag(0,1)	287,5		
Kit/%3orgsep/Ag(0,05)	275,8		
Kit/%3orgsep/Ag(0,025)	277,5		
Kit/%5orgsep/Ag(0,1)	283,3		
Kit/%5orgsep/Ag(0,05)	280,8		
Kit/%5orgsep/Ag(0,025)	276,6		

Tablo 3.1. Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozitlerinin DSC verileri

Kit/orgsep/Ag kompozitlerinin DSC eğrileri Şekil 3.28, 3.29 ve 3.30'da ve DSC verileri Tablo 3.1'de verilmiştir. Kit/%3orgsep/Ag(0,1) kompoziti en yüksek bozunma sıcaklığını göstermiştir. Kompozitlerdeki gümüş miktarının artmasıyla bozunma sıcaklığı yükselmiştir.

3.5.5. Kitosan/Organosepiyolit/Ag kompozitlerinin SEM analizi

Şekil 3.31. CS/orgsep/Ag kompozitlerin SEM görüntüleri

Şekil 3.31. (Devam) (a) CS/%1orgsep/Ag(0,025), (b) CS/%1orgsep/Ag(0,05), (c)CS/%1orgsep/Ag(0,1), (d)CS/%3orgsep/Ag(0,025), (e) CS%3orgsep/Ag(0,05), (f)CS/%3orgsep/Ag(0,1), (g) CS/%5orgsep/Ag(0,025), (h) CS/%5orgsep/Ag(0,05), (l) CS/%5orgsep/Ag(0,1) kompozitlerinin SEM görüntüleri

Şekil 3.31'de kitosan/organosepiyolit/gümüş kompozitlerinin SEM görüntüleri verilmiştir. SEM analizi sonucunda, gümüş parçacıklarının farklı boyutlara sahip olduğu ve gümüş miktarının az olduğu kompozitlerde (Ag-0,025) gümüş parçacıklarının homojen şekilde dağıldığı belirlenmiştir. Gümüş miktarının artmasıyla gümüş parçacıkları birbirine yakınlaşmış ve gümüşün en fazla olduğu (Ag-0,1) kompozitlerde bazı bölgelerde gümüş parçacıkları agregat oluşturmuşlardır.

%1'lik kompozitlerin SEM görüntülerinde modifiye edilmiş sepiyolit saptanamamıştır. %1'lik kompozitlerde organosepiyolit polimer içinde tabakalarına ayrılmış ve homojen dağılmıştır. %3'lük kompozitlerde ise organosepiyolit homojen dağılmış fakat tabakalarına ayrılamamış ve yapraklanmıştır. En fazla kil içeren kompozitlerde ise organosepiyolitin tabakalar arası boşluğun açılmış olmasına rağmen polimer içinde homojen olarak dağılamamış ve agregatlar oluşturmuştur ve bu sonuçlar XRD ile de desteklenmektedir.

3.6. Antibakteriyel Duyarlılık Testleri

Tablo 3.2'de tez çalışmasında sentezlenen kompozitlerin antibakteriyel test sonuçları bulunmaktadır.

	Antibakteriyel inhibisyon çapları (mm)				
Maddeler	S. aureus	Е.	P.	E. coli	
		faecalis	aeruginosa		
Sefotaksim	27	27	20	30	
Kloramfenikol	20	20	-	25	
Kitosan – PVI - Ag (0,1)	28	23	30	26	
Kitosan – PVI - Ag (0,05)	21	20	20	20	
Kitosan - PVI - Ag (0,025)	22	21	23	21	
Kitosan –Orgkil(%1) – Ag (0,1)	22	22	30	30	
Kitosan - Orgkil(%1) – Ag (0,05)	20	24	20	20	
Kitosan - Orgkil(%1) – Ag (0,025)	22	22	22	22	
Kitosan - Orgkil(%3) – Ag (0,1)	25	22	25	20	
Kitosan - Orgkil(%3) – Ag (0,05)	28	25	30	23	
Kitosan - Orgkil(%3) – Ag (0,025)	25	23	25	25	
Literatür ile karşılaştırma [3]					
Kitosan/montmorillonit/Ag (%1)	8,4			11,1	
Kitosan/montmorillonit/Ag (%2)	7,8			10,9	
Kitosan/montmorillonit/Ag (%5)	6,8			9,7	

Tablo 3.2. Kompozitlerin antibakteriyel test sonuçları

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Patojenik mikroorganizmaların neden olduğu enfeksiyonlar, özellikle tıbbi cihazlar, ilaçlar, hastane malzemelerinin yüzeyleri, ameliyat ekipmanları, sağlık bakım ürünleri, hijyenik uygulamalar, su arıtma sistemleri, tekstil, gıdaların paketlenmesi ve saklanması gibi pek çok alanda endişe yaratmaktadır. Özellikle hastane enfeksiyonları, yatan hastalarda hastane de kalma süresini uzatmakta, hasta maliyetini arttırmakta ve bazen de hasta kaybedilebilmektedir. Genellikle bu enfeksiyonlarla, onların etkilerine duyarlı antimikrobiyal ajanlar kullanılarak savaşılmaktadır. Bu bağlamda, antimikrobiyal polimerler enfeksiyonların ortaya çıktığı alanların tümünde yaygın ve etkili bir şekilde kullanılmaktadırlar.

Mikroorganizmaların neden olduğu problemlerin çözümü amacıyla, antimikrobiyal aktiviteye sahip polimerlerin geliştirilmesi, üzerinde çok çalışılan bir alan haline gelmiştir. Antimikrobiyal polimerlerin uzun vadede aktivitelerini korumaları da bu ilgiyi arttırmaktadır.

Bu tez çalışmasında da antimikrobiyal özelliğe sahip polimerler, kil ve gümüş kullanılarak elde edilen kompozitlerin hem antimikrobiyal hem de termal özelliklerini geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir:

- Çalışmanın ilk kısmı olan kilin modifikasyonu işlemi sonucunda, XRD analiz sonuçlarından izlenebileceği gibi DTMA'nın kilin yapısına yerleştiği ve kilin tabakalar arası uzaklığının açılarak 12,73Å olduğu bulunmuştur.
- PVI/Ag kompozitlerinin SEM analizleri sonucu kompozitlerde gümüş miktarının artmasıyla gümüş parçacıkların boyutunun küçüldüğü görülmüştür.
- Kitosan, PVI'a –NH₂ grubundan bağlanmıştır. PVI/kitosan kopolimerin SEM görüntüsünde, PVI'ün iki ucuna kitosanın bağlandığı görülmektedir. PVI/CS/Ag kompozitlerinin DSC analizi sonucunda camsı geçiş sıcaklıkları yükselmiştir. Camsı geçiş sıcaklğı en yüksek olan kompozit;

PVI/CS/Ag(0,05)dir. Bozunma sıcaklıkları da artan kompozitlerde maksimum bozunma sıcaklığına sahip olan PVI/CS/Ag(0,025)'dir ve bozunma sıcaklığı 318 ^oC'dir. Gümüş miktarının artmasıyla yapıya daha fazla gümüş katılmıştır, fakat gümüş parçacıkları artan oranla birlikte bazı bölgelerde bir araya gelerek agregatlar oluşturmuşlardır.

- 4. Üç farklı oranda organosepiyolit (%1, %3 ve%5) ve gümüş (0,025, 0,05 ve 0,1 ml) kullanılarak Kitosan-organosepiyolit-Ag kompozitleri sentezlenmiştir. %1'lik kompozitlerde, XRD analizinde organosepiyolite ait spesifik pik görülmemiştir. Killer tabakalarına ayrılarak polimer içinde homojen dağılmıştır, SEM görüntüleri de bunu desteklemektedir. %3'lük kompozitlerde kilin tabakalar arası boşluğu artmış fakat tam olarak ayrışamamıştır, polimer içinde ise homojen dağılmıştır XRD deseninde sepiyolit piki düşük şiddette görülmektedir. SEM görüntülerinde ise killerin yapraksı yapıda olduğu anlaşılmaktadır. %5'lik kompozitte ise killerin tabakalar arası boşluğunun biraz arttığı fakat polimer içinde dağılmayarak agregat oluşturduğu XRD analizinden anlaşılmaktadır, SEM görüntüleri de bu bulguyu desteklemektedir.
- 5. UV-vis spektroskopisi ile gümüş analizi yapılmış ve Kitosan/organosepiyolit/Ag kompozitlerinde gümüş miktarının artmasıyla yapıya daha fazla gümüşün yerleştiği bulunmuştur. XRD analiziyle bu sonuç desteklenmiş ve XRD deseninde gümüşün spesifik pikleri de olduğu için gümüşün yapısı değişmeden kompozit oluşturmuştur. Gümüş miktarı 0,025 olan kompozitlerde gümüş parçacıkları homojen dağılım gösterirken, en fazla gümüşün olduğu CS/orgsep/Ag(0,1) kompozitlerinde gümüş parçacıkları bazı bölgelerde homojen olarak dağılamamış ve agregatlar oluşturmuşlardır.
- 6. DSC analiz sonuçlarına göre, kompompozitler saf kitosana göre daha düşük sıcaklıkta bozunmaktadırlar. Saf kitosanın bozunma sıcaklığı 306 ^oC iken en yüksek bozunma sıcaklığına sahip olan CS/%3orgsep/Ag(0,1) kompozitinin bozunma sıcaklığı 287,5 ^oC'dir.
- 7. Sonuç olarak; tüm kompozitlerde gümüş miktarının artmasıyla daha fazla gümüş parçacığı yapıya eklenmiştir fakat gümüş miktarının artmasıyla bazı bölgelerde dağılımın homojenliği azalmış ve gümüş parçacıkları belli bölgelerde agregatlar

oluşturmuşlardır. PVI/CS/Ag kompozitlerinde yapıdaki gümüş miktarının artmasıyla bozunma sıcaklığı azalmıştır. CS/orgsep/Ag kompozitlerinde ise gümüş miktarının artmasıyla kompozitlerin bozunma sıcaklıkları da artmıştır.

- 8. %1'lik kil içeren CS/orgsep/Ag kompozitlerinde kil tabakalarına ayrılmış ve homojen dağılmıştır. Kil miktarının artmasıyla, kilin tabakalarına ayrılması zorlaşmış ve %5'lik CS/orgsep/Ag kompozitlerinde kil tabakaları ayrılmamış ve yapıda heterojen şekilde dağılarak belli bölgelerde agregatlar oluşturmuşlardır.
- Antibakteriyel duyarlılık testi yapılan tüm kompozitler *P. aeruginosa*'ya duyarlıdır. Bunun dışında CS/%1orgsep/Ag(0,05mL) kompoziti *E.coli*'ye, CS/%3orgsep/Ag(0,05mL) kompoziti *S. aureus* duyarlıdır.

Bu çalışmada hazırlanan kompozitlerdeki gümüş miktarları; 0,1, 0,05 ve 0,025 mL (0,5 mol/L'lik AgNO₃ çözeltisi kullanıldı)'dir. Daha düşük miktarda gümüş içeren kompozitler sentezlenerek antibakteriyel özelliklerin yanında fiziksel özelliklere de bakılabilir.

Ülkemizde bol miktarda bulunan ve doğal olan sepiyolit kullanılarak PVI/organokil kompozitleri sentezlenip antibakteriyel özellikleri araştırılabilir. PVI'den başka imidazol grubu içeren antibakteriyel özelliğe sahip polimerler kitosana aşılanabilir ve sepiyolit ve gümüş kullanılarak farklı kompozitler elde edilerek fiziksel ve antibakteriyel özellikleri incelenebilir.

KAYNAKLAR

- [1] Caner H., Yılmaz E., Yılmaz O., Synthesis, characterization and antibacterial activity of poly(*N*-vinylimidazole) grafted chitosan, *Carbohydrate Polymers*, 2006, **69**, 318-325.
- [2] An J., Yuan X., Luo Q., Wang D., Preparation of chitosan-graft-(methyl methacrylate)/Ag nanocomposite with antimicrobial activity, *Polymer International*, 2010, **59**, 62–70.
- [3] Shameli K., Bin Ahmad M., Zargar M., Yunus W. M. Z. W., Ibrahim N. A., Shabanzadeh P., Moghaddam M. G., Synthesis and characterization of silver/montmorillonite/chitosan bionanocomposites by chemical reduction method and their antibacterial activity, *International Journal of Nanomedicine*, 2011, 6, 271–284.
- [4] Zhou N., Liu Y., Li L., Meng N., Huang Y., Zhang J., Wei S., Shen J., A new nanocomposite biomedical material of polymer/Clay–Cts–Ag nanocomposites, *Current Applied Physics*, 2007, **7**, e58–e62.
- [5] Nigmatullin R., Gao F., Konovalova V., Polymer-layered silicate nanocmposites in the design of antimicrobial materials, *J. Mater. Sci.*, 2008, 43, 5728-5733.
- [6] Munoz-Bonilla A., Fernandez-Garcia M., Polymeric materials with antimicrobial activity, *Progress in Polymer Science*, 2012, **37**, 281-339.
- [7] Kenawy E., Worley S. D., Broughton R., The chemistry and applications of antimicrobial polymers: A state-of-the-art Review, *Biomacromolecules*, 2007, 8, 1359-1384.
- [8] Rodriguez M. A. V., Gonzalez J. D. L., Munoz M. A. B., Acid activation of a Spanish sepiolite, physicochemical characterization, free silica content and surface area of the solids obtained, *Clay Minerals*, 1994, **29**, 361-367.
- [9] Grim R. E., *Clay Mineralogy*, 2nd ed., McGraw-Hill, New York, 1968.
- [10] Sarıkaya Y., Biçer N., Biçer C., Isıl aktivasyonun dolomitli bir sepiyolitin adsorplama özellikleri üzerine etkisi, *II.Ulusal Kil Sempozyumu*, Ankara, 24-27 Eylül 1985.
- [11] Alvarez A., Sepiolite: Properties and uses, In: A. Singer and E. Galan, eds. palygorskite and sepiolite occurrence, genes fis and uses, *Developments in Sedimentology*, 1984, **37**, 253-287.

- [12] Balkan R., Bentonit, kaolin ve sepiyolitin bazı organik molekülleri absorplamasının infrared incelemeleri, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 2006, 184087.
- [13] Searle A. B., Grimshaw R.W., *The Chemistry and physics of clays and other ceramic materials*, 4th ed., Ernest Benn limited, London, 1971.
- [14] Günhan G., Bazı boyar maddelerin sepiyolit üzerindeki adsorpsiyonunun incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2006, 202403.
- [15] Serna C. J., Vanscoyoc G. E., Infrared study of sepiolite and palygorskite surfaces, *Developments in Sedimentology*, 1979, **27**, 197-206.
- [16] Nagy B., Bradley W. F., The structural schema of sepiolite. *American Mineralogist*, 1955, **40**, 885-892.
- [17] Rytwo G., Tropp D., Serban C., Adsorption of diquat, paraquat and methyl green on sepiolite: experimental results and model calculations. *Applied Clay Science*,2002, **20**, 273-282.
- [18] Yariv S., Cross H., In *Organo-clay complexes and interactions*, 1st ed., CRC press, New York, 2001.
- [19] Çınar M., Anyonik reaktiflerin sepiyolit tarafından adsorplanma mekanizması, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1998, 75415.
- [20] Sabah E., Çelik M. S., Sepiyolit: özellikleri ve kullanım alanları, *3.Endustriyel Hammaddeler Sempozyumu*, İzmir, 14-15 Ekim 1999.
- [21] Merinska D., Malac Z., Pospisil M., Weiss Z., Chemielova M., Capkova P., Simonik J., Polymer/clay nanocomposites on MMT/ODTA intercalates, *Comp. Interf.*, 2002, **9**, 529-540.
- [22] Markarian J., Automotive and packaging offer growth opportunities for nanocomposites, *Plastics, Additives and Compounding*, 2005, **7**, 18-21.
- [23] Laird D. A., Evaluation of structural formulae and alkylammonium methods determining layer charge, layer charge characteristic of 2:1 silicate clay minerals, *The Clay Mineral Society*, 1994, **6**, 81-101.
- [24] Ray S. S., Okamoto M., Polymer/Layered silicate nanocomposites: a review from preparation to processing, *Progress in Polymer Scienci*, 2003, 28, 1539-1641.
- [25] Lagaly G., Weiss A., Determination of the layer charge in mica-type layer silicates: in mica-type layer silicates, *Proc. Int. Clay Conf.*, Tokyo, 1969.
- [26] Kawamura Y., Yoshida H., Asai S., Kurahashi I., Tanibe H., Effect of chitosan concentration and precipition bath concentration on the material

properties of porous croslinked chitosan beads, *Seperation Science and Tecnology*, 1997, **32**, 1959-1974.

- [27] Kumar M. N. V. R., A review of chitin and chitosan applications, *Reactive and Functional Polymers*, 2000, **46**, 1-27.
- [28] Khor E., *Chitin, Fulfilling a Biomaterials Promise*, 6th ed., Elsevier Science Ltd., Amsterdam, 2001.
- [29] Prashanth K. V. H., Tharanathan R. N., Chitin/ chitosan: modifications and their unlimited application potentialdan overview, *Trends in Food Science and Technology*, 2007, **18**, 117-131.
- [30] Knaul J. Z., Hudson S. M., Creber K. M., Crosslinking of chitosan fibers with dialdehydes: proposal of a new reaction mechanis, *Journal of Polymer Science: Part B: Polymer Physics*, 1999, **37**, 1079–1094.
- [31] Vilchez S., Jovancic P., Manich A. M., Julia M. R., Erra P., Chitosan application on wool before enzymatic treatment, *Journal of Applied Polymer Science*, 2005, **98**, 1938-1946.
- [32] Demir A., Seventekin N., Kitin, kitosan ve genel kullanım alanları, *Electronic Journal of Textile Technologies*, 2009, **3**, 92-103.
- [33] Sunil A. A., Mallikarjuna N. N., Tejraj M., Recent advances on chitosanbased micro- and nanoparticles in drug delivery, *Journal of Controlled Release*, 2004, **100**, 5-28.
- [34] Monterio O. A. C., Airoldi C., Some thermodynamic data on copper-chitin and copper-chitosan biopolymer interactions, *Journal of Colloid and Interface Science*, 1999, **212**, 212-219.
- [35] Ruprecht R., See "Chitin craze", *Science News*, 1993, **144**, 72-74.
- [36] Raafat D., Bargen K., Haas A., Sahl H. G., Insights into the mode of action of chitosan as an antibacterial compound. *Applied and Environmental Microbiology*, 2008, **74**, 3764.
- [37] Mazyar N. L., Annenkov V. V., Kruglova V. A., Anan'ev S. M., Danilovtseva E. N., Rokhin A. V., Zinchenko S. V., Acid-base properties of poly(1-vinylazoles) in aqueous solution, *Russian Chemical Bulletin*, *International Edition*, 2000, **49**, 2013-2017.
- [38] Tekin N., Kadıncı E., Demirbaş Ö., Alkan M., Kara.A., Adsorption of polyvinylimidazole onto kaolinite, *Journal of colloid and Interface Science*, 2006, **296**, 472-479.
- [39] Lansdown A. B. G., *Silver in healthcare: its antimicrobial efficacy and safety in use*, 1st ed., Royal Society of Chemistry Cambridge, UK, 2010.

- [40] Kirk R. E., Othmer D.F., *Encyclopedia of chemical technology*, 5th ed., The Interscience Encyclopedia Inc., New York, 2007.
- [41] Dadosh T., Synthesis of uniform silver nanoparticles with a controllable size, *Materials Letters*, 2009, **63**, 2236–2238.
- [42] Pinnavaia T. J., Beall G. W., *Polymer-clay nanocomposities*, 1st ed., Wiley Series in Polymer Science, New York, 2000.
- [43] Ishida H., Campbell S., Blackwell, J., General approach to nanocomposite preparation, *Chemistry of Materials*, 2000, **12**, 1260-1267.
- [44] Özkaraka G. T., Köytepe S., Adıgüzel G., Seçkin T., Polimer tabakalı silikat nanokompozitlerinin hazırlanması ve dielektrik özelliklerinin incelenmesi, *XXI. Ulusal Kimya Kongresi*, Malatya,23-27 Ağustos 2007.
- [45] Durmuş A., Poliolefin nanokompozitlerin hazırlanması, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2006, 178220.
- [46] Gao F., Clay/polymer composites: the story, *Materials Today*, 2004, 7, 50-55.
- [47] Alexandre M., Dubois P., Polymer-layered silicate nanocomposites: preparation, properties and uses of a new class of materials, Materials Science and Engineering, 2000, **28**, 1-63.
- [48] Kornmann X., Synthesis and characterization of thermoset-clay nanocomposites, *Lulea University of Technology*, Lulea, Sweeden, 2001.
- [49] Cammarano, S., Study of annealing and orientation effects on physical properties of PLA based nanocomposite films, Doktora Tezi, Universitá' Degli Studi Di Napoli, 2010.
- [50] İşçi S., Kil/PVI ve organokil/PVI nanokompozitlerin sentezi ve karakterizasyonu, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2007, 216816.
- [51] Ray S., Okamoto K., Okamoto M., Structure-property relationship in biodegradable poly(butylene succinate)/layered silicate nanocomposites, *Macromolecules*, 2003, **36**, 2355-2367.
- [52] Goettler L. A., Lee K. Y., Thakkar H., Layered silicate reinforced polymer nanocomposites: development and applications, *Polymer Reviews*, 2007, **47**, 291–317.
- [53] Shameli K., Bin Ahmad M., Yunus W. M. Z. W., Ibrahim N. A., Jokar R. A. R. M., Darroudi M., Silver/poly(lactic acid) nanocomposites: preparation characterization and antibacterial activity, *International Journal of Nanomedicine*, 2010, 5, 573-579.

- [54] Honary S., Ghajar K., Khazaeli P., Shalchian P., Preparation, characterization and antibacterial properties of silver-chitosan nanocomposites using different molecular weight grades of chitosan, *Tropical Journal of Pharmaceutical Research*, 2011, **10**, 69-74.
- [55] Bin Ahmed M., Shameli K., Darroudi M., Yunus W., Hamid N., Zargar M., Synthesis and antibacterial activity of silver/montmorillonite nanocomposites, *Research Journal of Biological Sciences*, 2009, **4**, 1032-1036.
- [56] Yilgor N., Liu Y., Li L., Meng N., Huang Y., Zhang J., Wei S., Shen J., A new nanocomposite biomedical material of polymer/Clay–Cts–Ag nanocomposites, *Current Applied Physics*, 2007, **751**, e58-e62.
- [57] Sanpui P., Murugadoss A., Prasad D., Ghosh S.S., Chattopadhyay A., The antibacterial properties of a novel chitosan–Ag-nanoparticle composite, *International Journal of Food Microbiology*, 2008, **124**, 142-146.
- [58] Shameli K., Bin Ahmad M., Yunus W., Rustaiyan A., Zargar M., Abdollahi Y., Green synthesis of silver/montmorillonite/chitosan bionanocomposites using the UV irradiation method and evaluation of antibacterial activity, *International Journal of Nanomedicine*, 2010, 5, 875-887.
- [59] Gürbüz O., Sahan Y., Kara A., Osman B., In-vitro characterization of antimicrobial effect of polyvinylimidazole, *Hacettepe Journal of Biology and Chemistry*, 2009, **37**, 353-357.
- [60] Sabaa M.W., Mohamed N.A., Mohamed R.R., Khalil N.M., Latif M.E., Synthesis, characterization and antimicrobial activity of poly (*N*-vinyl imidazole) grafted carboxymethyl chitosan, *Carbohydrate Polymers*, 2010, 79, 998-1005.
- [61] Soykan C., Coşkun R., Delibaş A., Microbial screening of copolymers of Nvinylimidazole with phenacyl methacrylate: synthesis and monomer reactivity ratios, *Journal of Macromolecular Science, Part A: Pure and Applied Chemistry*, 2005, 42, 1603-1619.
- [62] Garg G., Chauan G.S., Gupta R., Ahn J.H., Anion effects on anti-microbial activity of poly[1-vinyl-3-(2- sulfoethyl imidazolium betaine)], *Journal of Colloid and Interface Science*, 2010, **344**, 90-96.
- [63] Saravanan S., Selvan P.S., Gopal N., Gupta J.K., De B., Synthesis and antibacterial activity of some imidazole-5-(4*H*)one derivatives, *Arch. Pharm. Chem. Life Sci*, 2005, **338**, 488-492.
- [64] Genç F., Quaternization of poly(1-vinylimidazole) hydrogel and its use in anion adsorption, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007, 216366.
- [65] Wikler M. A., Cockerill F. R., *Methods for diluation antimicrobial* susceptibility tests for bacteria that grow aerobically, 7th Ed., Clinical Laboratory Standarts Institute, USA, 2006.

- [66] Alkan M., Tekin G., Namli H., FTIR and zeta potential measurements of sepiolite treated with some organosilanes, *Microporous and Mesoporous Materials*, 2005, **84**, 75-83.
- [67] Gök Ö., Özcan A. S., Özcan A., Adsorption kinetics of naphthalene onto organo-sepiolite from aqueous solutions, *Desalination*, 2008, **220**, 96-107.
- [68] Liu X. F., Guan Y. L., Yang D. Z., Li Z., Yao K. D., Antibacterial action of chitosan and carboxymethylated chitosan, *Journal of Applied Polymer Science*, 2001, **79**, 1324–1335.
- [69] Martinot L., Leroy D., Jerome C., Leruth O., Complexation of uranly ion by polyvinylimidazole: elevtrochemical preparation and leaching tests investigation, *Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry*, 1997, **224**, 71-76.
- [70] Wang S. F., Shen L., Tong Y. J., Chen L., Phang I. Y., Lim P. Q., Liu T. X., Biopolymer chitosan/montmorillonite nanocomposites: Preparation and characterization, *Polymer Degradation and Stability*, 2005, **90**, 123-131.
- [71] Yu Y., Qi S., Zhan J., Wu Z., Yang W., Wu D., Polyimide/sepiolite nanocomposite films: preparation morphology and properties, *Materials Research Bulletin*, 2011, **46**, 1593-1599.
KİŞİSEL YAYIN VE ESERLER

- [1] Tekin N., **Şafaklı A.**, Bingöl D., Process modeling and thermodynamics and kinetics evaluation of Basic Yellow 28 adsorption onto sepiolite, *Desalination and Water Treatment*, DOI: 10.1080/19443994.2014.893843.
- [2] Bingöl D., Tekin N., Şafaklı A., Evaluation of basic Yellow 28 dye adsorption onto sepiolite by using central composite desing. *First International Conference on New Trends in Chemometrics and Aplications*, Antalya, Turkey, 8-11 October 2011.
- [3] Tekin N., Şafaklı A., Polivinilimidazol/Organosepiyolit kompozitlerinin hazırlanması ve karakterizasyonu, *IV. Ulusal Polimer Bilim ve Teknoloji kongresi*, Çanakkale, Türkiye, 5-8 Eylül 2012.
- [4] Tekin N., **Şafaklı A.**, Öztoksoy M. E., Boynukara H., Sulu çözeltilerden sepiyolit yüzeyine Brillant Yellow boyar maddesinin adsorpsiyonu, *III. Fiziksel Kimya Günleri*, Balıkesir, Türkiye, 12-15 Temmuz 2012.
- [5] Tekin N., **Şafaklı A.**, Kitosan/Organosepiyolit/gümüş nanokompozitlerinin hazırlanması, karakterizasyonu ve antimikrobiyal özelliklerin incelenmesi, *IV. Fiziksel Kimya Günleri*, Denizli, Türkiye, 5-8 Haziran 2014.

ÖZGEÇMİŞ

1984 yılında Tarsus'ta doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Tarsus'ta tamamladı. 2005 yılında girdiği Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Kimya Öğretmenliği bölümünden 2010 yılında Kimya Öğretmeni olarak mezun oldu. 2011 yılında Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kimya Anabilim Dalı'nda Fizikokimya üzerine başladığı yüksek lisans eğitimine halen devam etmektedir.